Mapa de Patrimoni Cultural

de Centelles

Redacció

Joan Casas Blasi - Jordi Petit Gil (ARKEÒLIK)

Juny 2010

Ajuntament de Vilademuls

À R E A D E C U L T U R A

Diputació Barcelona

Àrea de Cultura

MAPA DEL PATRIMONI CULTURAL DEL MUNICIPI DE CENTELLES (OSONA)

ARKEÒLIK SL

Jordi Petit Gil

Joan Casas Blasi

ÍNDEX.....¡Error! Marcador no definido.

1.METODOLOGIA..... 3
1.1. Encàrrec. 3
1.2. Agraïments..... 4
1.3. Dates de realització 6
1.4. Fonts consultades 7
1.5. Explicació de la fitxa i criteris de selecció 10
1.6.Metodologia de treball per fases.....16
1.7. Criteris generals d'intervenció i selecció emprats a l'hora de fitxar o descartar els elements detectats.....19

2. DIAGNÒSTIC..... 21
2.1. Breu introducció sobre el marc geogràfic i el medi físic 21
2.2. Breu introducció sobre el poblament, l'estructura econòmica i les comunicacions.....31
2.2.1. La demografia a Centelles. 31
2.2.2 Estructura econòmica de Centelles. 35
2.2.3. Les comunicacions al municipi.....40
2.3. Breu síntesis històrica sobre la vila de Centelles.....41
2.4. Els senyors, barons i comtes de Centelles 44
2.5. Toponímia 47
2.5.1.Escut municipal.....48
2.6. Mapa general del terme amb els els elements fitxats 49
2.7. Estat legal de protecció.....50
2.8. Equipaments patrimonials existents.....54
2.9. Anàlisis global de la situació del patrimoni del terme 56
2.10. Llistats d'elements fitxats al Mapa de Patrimoni Cultural.....60
2.11. Anàlisi a partir de les fitxes.....97

3. ELEMENTS NO FITXATS 107
3.1. Elements no fitxats.....107
3.1.1. Patrimoni Immoble 107
3.1.1.1.Edificis 107
3.1.2. Patrimoni Moble 107
3.1.2.1.Elements urbans.....107
3.1.2.2.Elements urbans.....107
3.1.3. Patrimoni Documental.....108
3.1.4. Patrimoni Immaterial 108
3.1.5. Patrimoni Natural 108

4. BIBLIOGRAFIA..... 109

1.METODOLOGIA

1.1. Encàrrec.

Des del 1998, l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona disposa d'un servei de suport, assessorament i cooperació cap als municipis en matèria de realització d'inventaris de patrimoni cultural.

Aquesta entitat té elaborat doncs un programa de col·laboració consistent en la recollida de dades sobre el patrimoni cultural i natural dels municipis que ho volen sol·licitar. Aquest programa valora els elements catalogats permetent l'establiment de mesures per a la seva protecció i conservació, així com el plantejament de la seva rendibilització social.

Aquest Mapa de Patrimoni Cultural ha estat realitzat per encàrrec de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, a petició i en col·laboració amb l'Ajuntament de Centelles, per a realitzar un recull del patrimoni local d'aquest municipi.

L'origen del treball es troba en l'interès del poble, manifestat per les seves institucions, en donar a conèixer i potenciar al màxim el patrimoni immoble, moble, documental, immaterial i natural d'aquest terme municipal de la comarca d'Osona.

L'Ajuntament de Centelles, tenia un especial interès en disposar d'un mapa del patrimoni cultural del seu municipi, per poder després desenvolupar un programa d'actuació global dels elements patrimonials que es troben en el seu terme municipal. D'aquesta manera es podrien establir mesures necessàries per a la seva protecció, conservació i difusió.

La funció principal de l'inventari és el de ser una eina bàsica de treball tant municipal com més general, que pot ser ampliada i utilitzada com a base per a nous estudis, adreçada al municipi, els seus habitants, i tota la gent que es vulgui documentar sobre la vila de Centelles. Una plataforma tant per poder realitzar tasques d'investigació i protecció (històrica, etnològica, natural...) com per la gestió, difusió i informació del patrimoni local, essent sobretot una font de coneixement de múltiples vessants.

Tant la Diputació de Barcelona com l'Ajuntament de Centelles van acordar llavors mitjançant un conveni aprovat en data de febrer de 2009, la realització d'aquest inventari.

La realització i redacció d'aquest estudi ha anat a càrrec de Jordi Petit Gil, sota la supervisió dels tècnics de l'Oficina de Patrimoni Cultural, en primera instància de María del Agua Cortés Elía.

1.2. Agraïments

En primer lloc aquests agraïments, tots ells en plural, van dirigits a totes aquelles persones que aprecien el municipi de Centelles, que han treballat per ell i que han contribuït a mantenir-lo viu.

Ja parlant d'aquest treball, hem de dir que per a la realització d'aquest inventari s'ha comptat amb l'ajuda de diverses persones del municipi, i també de fora d'ell, que han aportat els seus coneixements, estudis realitzats sobre Centelles, anècdotes i experiències, que han facilitat la recollida de dades i la redacció d'aquest projecte.

En primer lloc vull fer un primer sincer agraïment a l'alcalde, el Sr. Miquel Arisa Coma i a tot l'Ajuntament per la informació, la paciència i la bona voluntat, i sobretot cal agrair a l'Anna Chávez, regidora de Cultura, Benestar Social, Dona i Participació Ciutadana de l'Ajuntament de Centelles la tasca de coordinació realitzada amb els primers contactes amb la gent del poble. A través dels seus coneixements s'han pogut localitzar gran part dels punts d'interès cultural que es presenten. A més, també ha estat clau alhora de posar-nos en contacte amb gent de Centelles que disposava de diverses col·leccions interessants, aportar la informació i els contactes necessaris per a la realització de gran part de les fitxes que s'han realitzat.

Per a la realització de l'inventari s'ha comptat amb la col·laboració de nombroses persones, que des dels seus coneixements i experiències han facilitat la documentació i redacció d'aquest treball, i d'aquesta gent destaquen en Miquel Surinyach, l'abans ja nomenada Anna Chávez i en Jaume Olivé.

També vull agrair a totes les institucions que han permès accedir als seus fons documentals per completar l'estudi (al Bisbat de Vic, a la Diputació de Barcelona, al Museu Episcopal de Vic, a la Biblioteca Episcopal, a l'Arxiu Històric i Comarcal d'Osona, a la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya...). Sense oblidar lògicament a l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, que ha fet possible la realització d'aquest inventari.

A banda de la gent que a col·laborat i a les institucions esmentades, caldria fer extensiu l'agraïment a totes les persones amb les que, durant tot el temps en que

s’ha realitzat aquest estudi, hem compartit converses, coneixements i experiències, que ens han permès comprendre la forma d’entendre i viure el medi, la passió amb que desenvolupen la seva feina, el seu arrelament a la terra, la seva passió per la vila, etc..

La seva relació seria molt extensa, potser més i tot que el nombre de fitxes que presentem en aquest inventari però veig necessari fer un especial agraïment a totes aquestes persones.

1.3. Dates de realització

La realització d'aquest inventari va iniciar-se el mes de març de 2009 quan hi va haver la primera reunió a les sales de l'Ajuntament de Centelles previ a l'inici dels treballs.

Aquesta reunió es realitzà amb els tècnics de la Diputació de Barcelona representats per María del Agua Cortés Elía i part dels regidors de l'Ajuntament de Centelles.

La primera presa de contacte fou molt útil per iniciar les línies de recerca ja que es va proporcionar un primer llistat d'elements que calia tenir en compte. Als pocs dies es va iniciar la recerca documental que es va allargar uns mesos. Durant aquest temps es van realitzar diverses trobades amb gent del poble que podien aportar diversa informació significativa. Es va iniciar llavors la elaboració i redacció de les fitxes, es van localitzar els elements que s'havia de fitxar on cal destacar l'ajuda de l'Anna Chávez que ens va guiar a alguns indrets que eren de difícil accés tant per trobar-se en mans privades com per arribar a llocs, situats en punts amagats del municipi en els quals sols amb les indicacions que teníem hagués estat molt difícil arribar-hi. A part, es va realitzar al mateix temps la documentació fotogràfica de tots aquests elements i d'altres que estaven dins de la pròpia vila.

Després, al mes de juliol hi va haver una nova reunió per acabar de perfilar el projecte i afegir alguna nova fitxa.

A setembre de 2009 es va fer arribar el primer esborrany de les fitxes de l'inventari mentre a part, s'acabava de realitzar la present memòria.

Al mes d'octubre i després d'una nova reunió, es va decidir ampliar el nombre de fitxes posant uns nous elements que es van trobar interessants com van ser els rellotges de sol i algun nou element arquitectònic descobert a última hora.

Amb posterioritat a aquestes dates s'han anat fent les correccions proposades per l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona fins a la obtenir el treball actual.

A mitjans de desembre s'ha fet entrega de l'inventari modificat de les fitxes i aquesta memòria perquè fos revisada finalment.

1.4. Fonts consultades

Bibliografia

Per a la recerca bibliogràfica es van consultar diverses fons de la xarxa de biblioteques públiques de la Diputació de Barcelona, "el Catàleg de Biblioteques Universitàries", la bibliografia existent en el mateix Ajuntament de Centelles i les diverses publicacions locals existents.

Aquesta consulta ha permès obtenir importants referències que han permès aportar valuosa informació a la nostra recerca. Entre totes aquestes referències cal destacar el "Pla especial de protecció del centre històric i dels elements d'interès del terme municipal de Centelles" catàleg editat pel mateix Ajuntament de Centelles on Miquel Surinyach, un arquitecte local havia catalogat gran part dels elements arquitectònics referents al municipi de Centelles en 1994.

Tota la bibliografia consultada es troba a l'apartat 5 de la present memòria.

Arxius

Per a la realització de les fitxes de l'inventari del patrimoni cultural no s'ha treballat a fons amb la documentació existent en els arxius documentals, ja que no és objectiu d'aquest estudi fer un buidatge extensiu del seu contingut, però sí que s'ha realitzat la consulta d'aquest per a obtenir dades per el seu inventariat.

Per fer l'inventari s'han consultat diversos arxius els quals figuren en aquest llistat:

- Arxiu Municipal de Centelles

L'arxiu municipal ha estat inventariat per l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona dins del pla de suport als arxius municipals. El seu contingut es pot consultar a través de la web: http://www.diba.es/opc/arxius.

- Arxiu Històric Comarcal d'Osona

D'aquest arxiu cal destacar la part de fons Notarial que consta de més de 5000 volums amb sèries de registres complertes des del segle XIII fins a l'actualitat.

- Arxiu Nacional de Catalunya

Cal fer ressaltar la documentació de la família Blanes-Centelles i Saavedra (Comtes del Castell de Centelles) que foren uns dels diversos senyors de la vila de Centelles. Aquest fons recull documents datats entre 1205 i 1931 sobre fets i actes de dita família.

- Arxiu Episcopal de Vic

L'arxiu episcopal de Vic ha estat inventariat gràcies a l'Associació d'Arxivers de Catalunya a petició de l'Ajuntament de Vic i el Bisbat de Vic, el seu contingut es pot consultar a través de la web: http://www.abev.net.

Inventaris

- Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya (I.P.A) de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya. Hi ha documentats 39 elements arquitectònics.

- Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya, i també conegut com a Carta Arqueològica (CC.AA) de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya. Aquest inventari consta de 10 fitxes de jaciments arqueològics.

- Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya del Departament del Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya. En ell no s'ha detectat cap bé inventariat.

- Inventari Ecològic i Forestal de Catalunya (IEFC) editat pel Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF) s'hi poden consultar els tant per cents de cobertes de sòl que es troben al municipi.

- Catàleg del Pla Especial de Protecció del Centre Històric i dels Elements d'Interès del Terme Municipal de Centelles. Publicat el juliol de 1994. En ell hi consten 116 fitxes d'elements d'interès.

- Altres (arbres monumentals, Inventari del patrimoni natural, Espais naturals). En aquest apartat, el propi Ajuntament de Centelles va facilitar un llistat de 10 zones d'interès natural dins del municipi la qual s'hi va afegir en la seva totalitat dins de l'inventari.

La consulta de tots aquests inventaris ha permès localitzar béns inventariats tant del patrimoni arquitectònic, com del patrimoni arqueològic així com del natural. D'aquesta manera s'han pogut establir les diverses classificacions i nivells de protecció tal i com queden expressades en aquest treball.

Internet

Són diverses les webs consultades que han permès extreure informació referent al municipi, algunes responent a bens públics i oficials que permeten fer consultes on line del contingut i inventaris:

http://www.icc.cat/web/content/ca/common/cartoteca/inici_cartoteca_pro.html

http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/

http://www20.gencat.cat/portal/site/Patrimoni

http://www.gencat.cat/mediamb/pn/arbres/carbre01.htm

http://www.centelles.cat/

http://mediambient.gencat.net/cat/el_medi/espais_naturals/inici.jsp

http://www.creaf.uab.es/iefc/pub/regions/PortadaRF4.htm

Planimetria

La planimetria utilitzada és la que ha publicat l'Institut Cartogràfic de Catalunya. Per al treball de camp, però, també s'ha utilitzat la planimetria facilitada per l'Ajuntament de Centelles.

Pel què fa als mapes de l'Institut Cartogràfic de Catalunya s'ha treballat amb el plànol Comarcal d'Osona a escala 1:50000 i els de Centelles a escala 1:5000 (fulls 290:106; 290:107; 291:106; 291:107)

1.5. Explicació de la fitxa i criteris de selecció

La redacció de les fitxes de l'inventari es fa d'acord amb la base de dades facilitada per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. Totes les fitxes s'ordenen en base el codi corresponent:

Patrimoni Immoble:
1.1.- Edificis
1.2.- Conjunts arquitectònics
1.3.- Elements arquitectònics
1.4.- Jaciments arqueològics
1.5.- Obra civil

Patrimoni moble:
2.1.- Elements urbans
2.2.- Objectes
2.3.- Col·leccions

Patrimoni documental:
3.1.- Fons d'imatges
3.2.- Fons documentals
3.3.- Fons bibliogràfics

Patrimoni immaterial:
4.1.- Manifestacions festives
4.2.- Tècniques artesanals
4.3.- Tradició oral
4.4.- Música i dansa
4.5.- Costumari

Patrimoni natural:
5.1.- Zones d'interès natural
5.2.- Espècimens botànics singulars

Els camps de la fitxa són els que a continuació s'esmenten:

Tot seguit, després de l'apartat del "*codi"* hi ha el "*número de fitxa"*; aquest número respon a l'ordre de redacció de les fitxes i és totalment aleatori. Serveix per a la seva localització a partir dels índexs tipològics, onomàstics, etc.

Seguidament s'indica "*l'àmbit"* al qual correspon la fitxa que es divideix en:

- Patrimoni immoble

- Patrimoni moble

- Patrimoni documental

- Patrimoni immaterial

- Patrimoni natural

A l'hora d'anomenar els elements inventariats s'ha optat, en els casos que podien presentar més dubtes, per donar-hi ambdós noms. Hi ha hagut alguns elements on ens hem trobat que el nom amb que apareixia a la diversa documentació consultada variava, així com per exemple el cas de Vila Ximenes o Vila Gemenes. En altres casos s'ha col·locat l'adreça i el número de l'edifici a més del nom que tenia antigament, alguns d'ells encara el conserven però d'altres ja l'han perdut.

Respecte a la *"propietat"* no s'han posat dades personals sinó la referència cadastral dels elements excepte en alguns casos, com és el cas d'algunes institucions, entitats, etc.. i també del patrimoni moble o documental en mans privades. En aquest cas s'han demanat autorització per tal de poder publicar les seves dades en el fitxer restringit, segons la Llei 15/1999, de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal.

La "*tipologia*" i l' "*ús actual"* responen a la funcionalitat de cadascun dels elements fitxats. En aquest cas, la terminologia emprada per a la descripció de l'ús que es fa del bé ha estat la proposada pe l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona. Les definicions per la tipologia són: conjunt arquitectònic, edifici, element arquitectònic, jaciment i obra civil. Per l'ús actual les definicions són: administratiu, científic, cultural, estructural, lúdic, ornamental, productiu, religiós, residencial, sense ús, simbòlic, social i altres.

Tot seguit es realitza una "*descripció"* de l'element inventariat, on es detallen les seves característiques físiques. Per als edificis del patrimoni immoble s'intenta fer una descripció acurada, ressaltant aquells elements que poden ser definitoris d'un

estil o d'una època i, per als elements de patrimoni moble es fa una breu descripció del conjunt. Per al patrimoni documental es fa una breu ressenya del contingut dels diversos fons inventariats. Pel que fa al patrimoni immaterial es proporcionen el màxim de dades obtingudes, ja sigui el text d'una llegenda o les referències orals transmeses. En darrer terme, per al patrimoni natural, es dóna una visió de conjunt en el cas de les zones d'interès natural i dades concretes pels espècimens singulars. A la descripció, doncs, és on es dóna el màxim d'informació de cadascun dels elements.

Les "*observacions"* permeten afegir un text complementari a la descripció, ja sigui perquè se situa l'element en un context més ampli, fora dels límits del municipi, es justifica la seva inclusió a les fitxes, és realitza una descripció més acurada de la seva utilitat, així com també s'hi poden trobar altres aspectes que no queden prou reflectits en altres camps.

"L'estat de conservació" es pot qualificar de: bo, regular o dolent. Alhora, però, es pot ampliar la informació, tot fent una petita apreciació, alguna anotació específica o bé matisar el seu estat de conservació.

Utilitzant el camp que apareix a continuació, anomenat "*notes de conservació"* es fa constar si hi ha hagut alguna restauració, les patologies que es poden observar, i alhora fer unes breus recomanacions de cara a millorar o mantenir la seva conservació.

El camp de "l'*autor"* generalment queda buit ja que es desconeix l'autor de la gran majoria d'elements inventariats degut a la seva antiguitat; de totes maneres es dóna algun cas com les construccions de caire modernista o d'altres que es van fer a finals del segle XIX i XX i els fons fotogràfics que el nom que reben és el del mateix autor, és el cas de fons d'imatges com els de Jordi Serrate.

"L'*any"* és una altra de les dades difícils d'especificar; en alguns casos es cita la data que consta incisa en alguna llinda d'un bé immoble o bé, la data de consagració de les esglésies en el cas que es conegui, o bé, les primeres referències documentals que es tenen. Pel que fa a l'església parroquial de Santa Coloma, al ser una construcció més moderna s'ha conservat diversa documentació que permet precisar el moment exacte de la seva construcció. En els edificis del nucli urbà la data que consta és la que apareixia en el cadastre. Moltes d'aquestes dates són més modernes que l'edifici en qüestió ja que moltes d'elles (com les que apareixen a moltes llindes) només indiquen l'any en que es va fer una gran reforma tot i ser la construcció més antiga.

En els camps "*estil i època"* s'ha optat, en la majoria de casos, per unes fórmules determinades: "època moderna", "època contemporània", "baix medieval", i les precisions cronològiques queden precisades a l'apartat "*segle"*.

A "l'*emplaçament"* es descriu física i geogràficament el lloc on està situat el bé, o en el seu defecte, com arribar-hi, indicant les carreteres, punts quilomètrics, o distàncies. En els elements situats al nucli urbà aquest camp queda buit, ja que a l'apartat "d'*ubicació"* hi consta l'adreça. Pel que fa als masos i al patrimoni natural s'ha intentat donar el màxim d'informació que permetia l'espai reservat al camp de la fitxa.

Els camps "*longitud i latitud"* s'han omplert amb les coordenades UTM obtingudes dels mapes de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, que dóna 6 dígits per les distàncies est - oest (X) i 7 dígits per la distància nord - sud (Y).

L' "*altitud*" s'ha calculat per les corbes de nivell del mapa de Centelles de l'Institut Cartogràfic de Catalunya. (Veure la planimetria utilitzada a l'apartat 1.4 i 5). També s'ha utilitzat un GPS que ja proporcionava les coordenades i l'alçada.

Les opcions del camp "*accés"* són cinc: fàcil, difícil, obert, restringit i sense accés. Cal tenir en compte que aquestes opcions fan referència a la possibilitat d'accedir a l'element inventariat, per exemple, en el cas de les cases, a que es pugui entrar al seu interior.

Les "*fitxes associades"* relacionen diferents elements entre ells, ja sigui per proximitat física o perquè formin part d'un mateix conjunt, o bé que siguin elements relacionats toponímicament, o bé a nivell de funcionalitat en aquest darrer cas, cal posar d'exemple el cas de les diverses tines localitzades.

A l'apartat de "*història"* s'ha intentat recuperar tota mena d'informació històrica relacionada amb l'element, (els orígens, l'evolució i la història del bé, les diverses cites documentals, els antics propietaris, la cronologia, etc..) D'aquest apartat s'ha de fer un especial esment a la informació aportada per Antoni Pladevall i Miquel Surinyach, sobretot al primer pel que fa a la informació històrica dels masos, ja que ha estat ell qui ha realitzat un acurat treball de buidat.

A la "*bibliografia"* hi figuren les referències bibliogràfiques emprades en la redacció de les fitxes i en alguns casos s'han inclòs adreces electròniques o els mapes publicats on pot localitzar-se l'element en qüestió.

Quan un element està inclòs dins els inventaris de la Generalitat de Catalunya, s'especifica de forma abreviada a l'inventari on està inclòs i el número que té en aquest inventari (Núm. Inv. Generalitat).

Les abreviatures proposades per l'Oficina de Patrimoni Cultural són les següents:

- Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya "IPA"
- Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya (Carta Arqueològica) "CC.AA"
- Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya "IPEC"
- Inventari de Patrimoni Industrial de Catalunya "IPIC"
- Pla Especial de Protecció del Centre Històric i dels elements d'interès del terme municipal de Centelles "PEPCHC"
- Altres (arbres monumentals, inventari patrimoni natural, espais naturals...)

L'apartat de "*protecció"* està format per dos quadres.

- En el primer l'Oficina de Patrimoni Cultural recomana que s'utilitzi alguna de les fórmules següents:

  - Legal (protegit per algun tipus de mecanismes jurídic o administratiu)

  - Físic (quan el bé està protegit mitjançant algun sistema de seguretat: alarma, tanca, vigilància jurada...)

  - Legal i físic (quan reuneix els dos tipus de protecció alhora)

  - Inexistent.

- En el segon quadre s'especifica, en cada cas, el *tipus de protecció existent*; si és legal es posarà la referència de la normativa, la figura de protecció (BCIN, BCIL,...), el reglament, la Llei, el Pla Especial, etc. que s'escaigui.

En l'apartat següent figura "l'*autor de la fitxa"*, el professional responsable de la seva redacció i després la data en que es va registrar cadascun dels béns inventariats "*data reg*.". S'ha creat a més un camp per complimentar una nova data quan es realitzin modificacions de la fitxa "*data mod*." en una data posterior al lliurament de l'Inventari a l'Ajuntament de Centelles.

Per l'elecció de les fotografies, fins un màxim de 3, s'ha seguit el criteri de mostrar el bé inventariat en el seu estat actual, mostrant aquelles parts que ens han semblat més interessants, des del punt de vista constructiu o, simplement descriptiu, o des de l'òptica de les patologies. Les imatges que es presenten són arxius amb extensió .jpeg, i el volum de cadascuna de les imatges és de qualitat alta.

1.6.Metodologia de treball per fases

L'ordre i les fases del treball venien recomanats per l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona i consistia en primer lloc, en la realització d'un buidat bibliogràfic, seguint del treball de camp que consistia en la visita de tots els elements a documentar i en la seva documentació fotogràfica, després l'elaboració de l'inventari de les fitxes, i finalment la redacció d'aquesta memòria.

Durant la realització del treball però, s'han anat compaginant les diverses fases proposades per l'elaboració del treball. La recerca bibliogràfica i d'informació s'han anat intercalant amb el treball de camp i l'elaboració de les fitxes. Alguns dels punts de la memòria també es varen redactar alhora que s'omplien les fitxes ja que fins que no es van poder visitar se'n desconeixia qualsevol dada sobre elles, per exemple la font del carrer Collsuspina 1 que està situada als soterranis d'una casa privada i de la qual no se'n tenia cap referència arquitectònica anterior, només la visita concertada amb els seus propietaris va permetre l'ocasió per documentar-la i catalogar-la.

Recerca documental i primer llistat del patrimoni.

Aquesta part del treball es va allargar durant uns quatre mesos aproximadament. Durant tot aquest temps es van realitzar diverses trobades i entrevistes amb els habitants del poble que podien aportar informació significativa, es va realitzar un primer buidat bibliogràfic i documental a partir de les dades facilitades tant pel mateix Ajuntament de Centelles, com per la recerca realitzada en les biblioteques públiques i arxius consultats.

Buidat de fons bibliogràfics

Les obres monogràfiques publicades sobre el municipi de Centelles no són excessivament abundants, tanmateix s'han pogut localitzar diversos articles dispersos que fan referència al municipi així com treballs inèdits.

Treball de camp, recollida de dades

La recollida de dades es va allargar, en molts casos, més del temps previst. Durant aquesta fase del treball, es va realitzar alhora treballs que corresponien a la fase següent, o sigui, que es va iniciar la redacció d'algunes de les fitxes.

També, durant aquesta fase de recollida de dades el contacte principal va ser l'Anna Chávez, la regidora de Cultura, Benestar Social, Dona i Participació Ciutadana. Les reunions mantingudes amb ella van permetre iniciar els contactes amb els

personatges que més informació podien aportar, es van determinar quins bens podien ser inventariats, i es van establir els primers contactes i visites amb les persones del poble i els llocs d'interès.

Llavors es va optar per realitzar la documentació de tots els masos i construccions rurals que s'havien documentat prèviament, aquesta visita prèvia va permetre valorar els punts i comprovar l'existència o no d'altres elements que poguessin ser d'interès.

A partir d'aquí es realitzà un llistat dels elements més interessants i es tornà als punts per tal de comprovar i documentar la seva rellevància a nivell cultural.

Tot seguit es passà a realitzar la recopilació de dades del patrimoni natural. A molts dels punts que calia citar l'accés amb vehicle no era possible de manera que calia fer una petita excursió fins el lloc. En ocasions aquesta caminada era més llarga que en d'altres, per tant la recollida d'informació es feu més lenta.

Un cop feta la recerca dels elements que es trobaven fora de l'àmbit urbà, es passà a la catalogació i recerca dins l'àmbit de la zona urbana. Es feu una recollida de tots els elements que es trobaven a l'interior del nucli urbà mitjançant diverses visites per la vila on es va aprofitar per fer la documentació fotogràfica, a alguns d'aquests elements s'hi va haver de tornar al trobar-se que la referència numeral del catàleg de 1994 era diferent a l'actual degut al canvi de numeració d'alguns carrers (aquí destaquem els del carrer Jesús).

Finalment es van recollir dades orals. En diverses ocasions s'han hagut de repetir algunes de els entrevistes realitzades per obtenir la confirmació d'algunes de les dades facilitades anteriorment que no acabaven de coincidir. Moltes d'aquestes entrevistes s'han allargat en el temps degut a les ganes d'explicar els coneixements dels quals disposaven les persones entrevistades. També hi ha hagut certa dificultat de coincidir en dies i hores alhora de trobar-nos amb ells, fet que en ocasions ha obligat a posposar algunes entrevistes diverses vegades.

Treball de gabinet, elaboració de les fitxes i de l'informe.

El treball de gabinet, tal i com hem comentat anteriorment, es va anar intercalant amb el treball de camp perquè a mesura que s'anaven obtenint les dades, s'anaven omplint les fitxes.

També durant aquesta fase, mentre s'anaven, omplint els registres apareixien dubtes relacionats amb temes de propietat, protecció legal, etc. que feu que en més d'una ocasió s'haguessin de repetir i completar treballs corresponents a les fases anteriors.

La redacció de la memòria s'inicià, en part, paral·lelament alhora que es recollia la informació. Sobretot es van començar a redactar els apartats més relacionats amb el marc històric, medi físic, etc. D'altres sobretot els que representaven un anàlisi de les dades obtingudes es redactaren en l'últim moment.

A mitjans de juliol de 2009 es va produir una nova reunió amb la presència de María del Agua Cortés Elía, tècnica de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona i amb els regidors de l'Ajuntament de Centelles amb qui es va creure convenient incorporar nous elements a aquest primer llistat. Durant el període de modificacions l'Ajuntament de Centelles va facilitar una llista de zones naturals a protegir.

Es va dur a terme una tercera reunió durant el mes de setembre de 2009 amb la presència novament de la tècnica de l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, María del Agua Cortès Elía en les tasques de coordinació de l'Inventari i també es va comptar amb la presència dels regidors de l'Ajuntament de Centelles. En aquesta reunió, es va proposar la inclusió de nous elements que no havien estat inventariats com algunes de els rellotges de sol existents i uns arxius privats.

A principis de desembre es feu entrega de les totes les fitxes per la primera correcció a l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona.

Un cop entregades aquestes correccions, es va acabar de redactar la memòria dels treballs i es feu entrega el primer esborrany a mitjans de desembre de 2009.

1.7. Criteris generals d'intervenció i selecció emprats a l'hora de fitxar o descartar els elements detectats

S'ha seguit diversos criteris a l'hora de seleccionar els béns que havien de formar part d'aquest recull del patrimoni cultural de Centelles. Alguns dels béns existents s'havien de fitxar sense cap mena de dubte degut a la seva importància. Alguns, en el moment d'iniciar l'inventari ja estaven protegits, catalogats o inventariats per les administracions: en el cas de la Generalitat de Catalunya, els Inventaris del Patrimoni Arquitectònic i Arqueològic, i en l'àmbit local, altres ja havien estat també catalogats en 1994 en el "Catàleg de protecció del terme municipal de Centelles" de l'arquitecte Miquel Surinyach.

De l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic (IPAC) hi havia 39 elements d'entre els quals se n'havien de destacar dos: El Portal de l'Ajuntament de Centelles i el Palau dels Comtes que estan declarats BCIN. No eren però els únics, el propi Ajuntament, el Mas Vinyoles o alguns elements arquitectònics dels carrers Jesús, Nou, Sant Antoni, Sant Martí, Serrat i Socós, també tenen un nivell de protecció propi i es troben catalogats com a BCIL.

Per a la selecció de la resta del patrimoni immoble s'ha completat els elements que formen part de l'IPAC, tenint en compte que alguns edificis reunien unes característiques semblants o, fins i tot, més interessants que alguns dels béns que ja hi figuraven. Així, doncs, s'han inclòs la major part dels masos, inclosos aquells que ja estaven en runes.

A l'administració local es trobava el catàleg del "Pla especial de protecció del centre històric i dels elements d'interès del terme municipal de Centelles" editat en 1994 en el que s'hi trobaven un conjunt de 116 elements catalogats i protegits en diversos graus, dels quals alguns d'ells ja no existien actualment ja que degut al seu mal estat foren enderrocats.

Es van documentar els diversos escuts que hi ha per la vila. Era indiscutible que s'havien d'incloure en el treball perquè segon el decret 571/1963 (sobre la protecció d'escuts, emblemes, pedres heràldiques, rotllos de justícia, creus de terme i similars) els escuts heràldics tenen la condició de BIC (BCIN en la legislació catalana). Aquest decret està recollit a la "Ley del Patrimonio Histórico Espanyol" (LPHE) a la disp. Adicional 2a que equipara els bens protegits com a BIC.

A l'Inventari del Patrimoni Arqueològic – Carta Arqueològica (CC.AA) hi havia catalogats 8 elements.

Pel que fa al Patrimoni Natural, hi ha un PEIN a la zona coneguda com la Sauva Negra.

Les fitxes codificades com a patrimoni natural ho han estat seguint un doble criteri, per una banda per la seva importància a nivell paisatgístic i natural, i també, pel fet que es tractessin molts d'ells d'un referent per a la gent del municipi, ja fos per tradició, per la toponímia o per a altres condicionats de tipus social i històric.

Per altra banda la resta d'elements inventariats es van incloure després de valorar la seva rellevància com a patrimoni cultural del poble tenint en compte les "Prescripcions tècniques per a la realització d'inventaris del patrimoni local" elaborades per l'Àrea de Cultural de l'Oficina del Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona i també dels consells i aportacions fetes pels mateixos tècnics d'aquesta Oficina.

2. DIAGNÒSTIC

2.1. Breu introducció sobre el marc geogràfic i el medi físic (geomorfològic)

Marc geogràfic

El municipi de Centelles es troba a una altitud de 525 s.n.m. i compta amb una extensió territorial de 15,13 km^2 aproximadament. Es troba situat a la comarca d'Osona, al sud de la seva capital, Vic.

Centelles es troba delimitat per un conjunt de cinc municipis separats per la pròpia orografia del terreny. Pel nord queda delimitat amb Balenyà, des del nord-est fins al sud-est és el riu Congost el qui exerceix com a límit natural amb els municipis de Seva i Aiguafreda, respectivament. Pel nord-oest el turó de Puigsagordi (972 m) i la Sauva Negra són la frontera natural amb Castellcir i finalment, tant pel sud com pel sud-est, delimita amb Sant Martí de Centelles. Tota la banda est del terme té com a límit referencial la carretera C-17.

Per altra banda trobem que el municipi és creuat també de sud a nord per la banda occidental per la carretera C-1413b, la via que comunica Sant Feliu de Codines amb Collsuspina passant per Centelles.

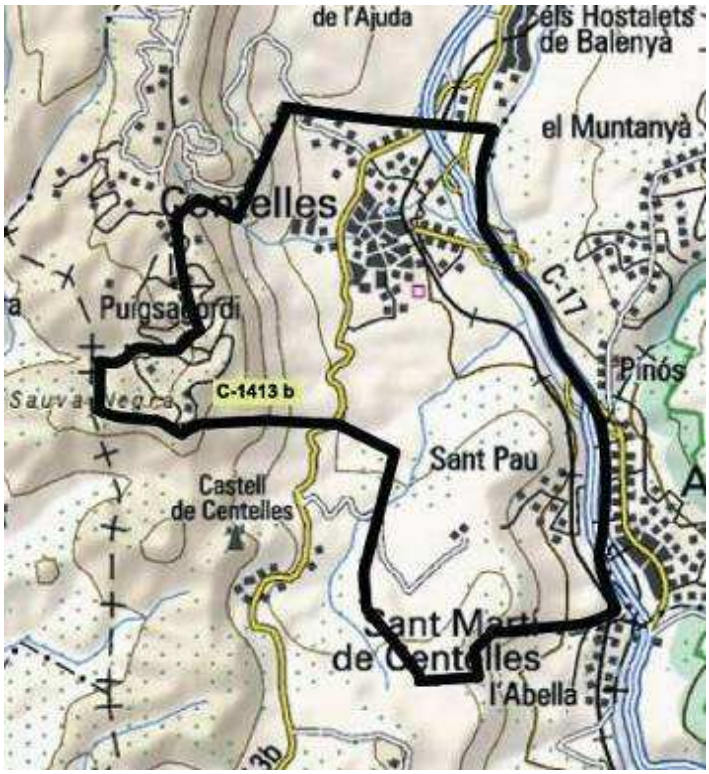

Mapa topogràfic del terme municipal de Centelles. Font: www.diba.cat/ortofotos/08067/08067.htm

Marc geogràfic històric

L'antic terme senyorial, Baronia o Comtat del Castell de Centelles tenia una extensió molt més gran que l'actual.

La Baronia ocupava els actuals municipis de Sant Martí de Centelles, Aiguafreda, Centelles, part de Balenyà, Tona, el Brull, Seva, Montmany, Samalús i altres parròquies d'Osona i el Vallès Oriental. Tots aquests municipis amb el temps van acabar sent independents, però tot i això, en comparació amb el d'ara, el terme de Centelles encara era més gran que l'actual.

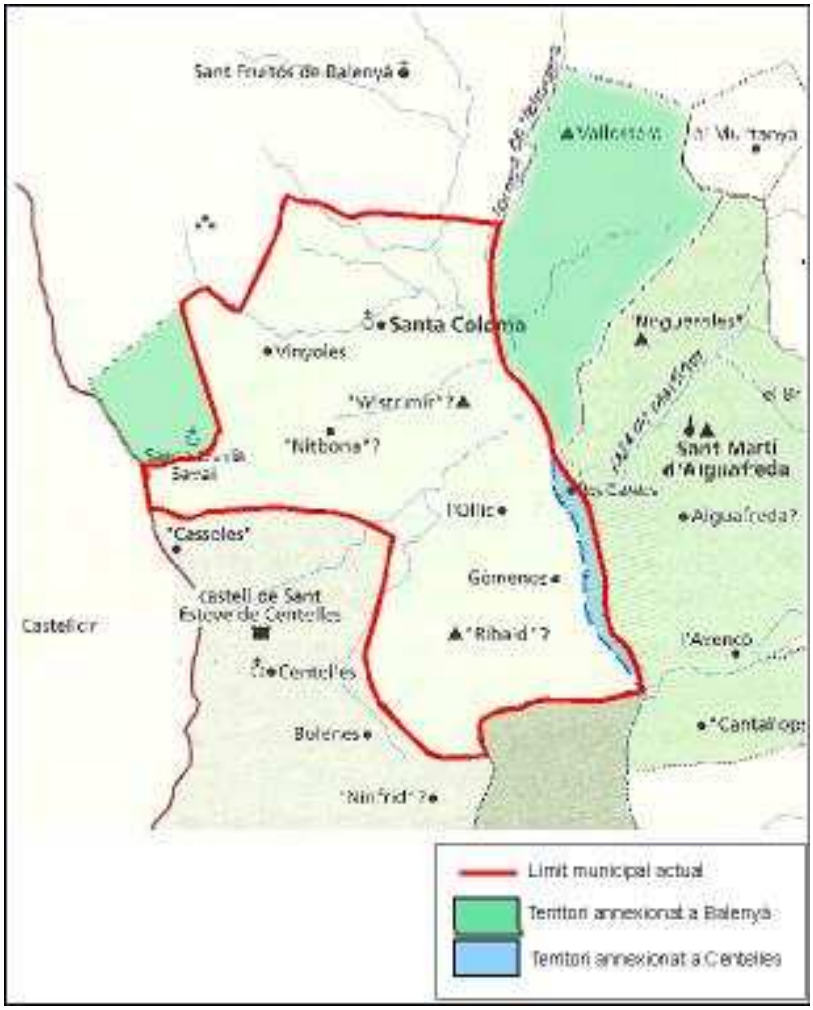

Mapa històric de l'antiga baronia de Centelles. Elaboració pròpia des d'un plànol de l'Atlas del Comtat d'Osona (798-993).

Dos territoris més van separar-se del terme de Centelles, el primer ho feu al segle XVI quan sorgí al voltant d'uns petits hostals del camí ral l'actual vila d'Hostalets, aquesta va acabar per desvincular-se de Centelles per fer-ho amb Balenyà, naixia així doncs Hostalets de Balenyà. Per aquella època (1553) dits hostals eren portats per Gervasi Riera, tot i que no van adquirir certa importància fins al segle XIX.

L'altre territori que es va separar, va ser el sector que des de l'altra banda de la serra va del Roc Gros de la Guàrdia a Puigsagordi i que tomba després per l'altre vessant fins al torrent del Soler i el torrent de Santa Maria Savall que va ser donat al municipi de Balenyà cap el 1840.

Per contra l'antic terme de Centelles només va acabar rebent ja en època moderna la certificació de que la seva frontera seria el riu Congost per la banda est i per tant va acabar aconseguint una petita porció de terra en disputa amb Sant Martí d'Aiguafreda que al principi controlava les dues lleres del riu. La frontera es va fixar en uns punts independentment dels diversos moviments que feia el riu per la vall.

L'estructura urbana que presenta el municipi es caracteritza per l'existència del nucli antic (que va anar creixent en totes direccions al llarg dels anys), i amb la posterior gran ampliació tant pel nord, com per l'est (ampliació provocada per l'arribada del tren).

Tot i que al nord hi trobem registrat algun mas, és a la part oest i sobre tot al sud on localitzem encara la presència d'un gran nombre de masos dispersos, d'on es podrien destacar el Mas Vinyoles i el Mas Cerdà respectivament.

Marc geològic

Tot el municipi pertany a la conca d'erosió integrada a la Depressió Central Catalana. El conjunt està format per la conca d'erosió dels rius Ter i Congost, format per un relleu trencat per incisius cursos d'aigua que acaben de conformar l'orografia actual.

Els indrets septentrionals i meridionals de la comarca d'Osona són els únics que presenten a l'exterior materials sedimentaris i eruptius més antics; així doncs, Centelles es troba assentada sobre terrenys sedimentaris relativament moderns que reposen sobre basaments i formacions anteriors.

Geològicament la zona està formada durant el període terciari i en bona part el configuren costers o altiplans, però aquests no són iguals que els de la resta de la Plana. Més concretament s'hi troben margues de diferents tipus i arenisques, generalment als marges i als curs del Riu Congost.

Com a la resta de la Plana de Vic, aquest territori es caracteritza per conformar una vall àmplia i poc profunda que es va formar per l'acció fluvial d'antics corrents

d'aigua en les margues toves de l'eocè o segona època del terciari inferior, situada cronològicament fa uns 45 milions d'anys[1].

Les manifestacions lacustres del terciari foren substituïdes per sedimentacions marines de poca fondària. Aquests dipòsits marins formen els terrenys nummulítics que es disposen a forma de cornisa. La seva superfície constitueix un gran pla, suaument inclinat vers llevant i amb algun petit turó – testimoni.

Aquest domini del mar a la Plana de Vic comença per una formació litoral salobre que mostra un canvi sobtat en les condicions meteorològiques subsegüents al domini del mar. Aquest es sobreposa un banc calis, més o menys compacte format per margues descompostes. L'espessor d'aquest nivell inferior de l'eocènic mitjà o lutecià és reduït i no arriba gairebé mai als deu metres.[2]

El nivell superior de l'eocè mitjà està format per capes de calcària, margues i argiles. Els dipòsits de calisses i arenisques formen potents bancs, i aquestes últimes permeten documentar zones de corrents impetuosos. El tram calís superior s'hi troba l'*alevolina,* un foraminífer i a les arenisques és freqüent trobar-hi minerals de coure, d'origen segurament sedimentari. Els nivells de margues i argiles presenten una potència variable, i als bancs margosos clars i blavencs i a les calisses els fòssils són extraordinàriament abundants. L'abundant presència fòssil dóna una idea de la riquesa de la fauna, i en menor mesura, de la flora de la zona. Entre les plantes marines són particularment interessants les algues calcàries dels gèneres *Archaeolithothamnium* i *Lithothamnium*. Els *celenteris*, polípers o coralls, no gaire abundants, ens indiquen la presència d'un mar no molt calent. Es documenten també, però excepcionalment, els equídnids o eriçons de mar, i els crustacis i branquiòpodes. Per altra banda els lamel·libranquis o petxines són molt nombrosos, així com els gasteròpodes o cargols. També hi ha cefalòpods, peixos i un mamífer marí anomenat *Halitherium*.

Centelles es troba situat entre la vall mitjana del riu Congost. A l'oest s'hi troba el turó de Puigsagordi amb 972 m, és el cim més alt del municipi.

Pel que fa als recursos fluvials, cal destacar com a més important el riu Congost que fa de frontera oriental del municipi. En el seu curs es formen diverses terrasses i meandres on s'hi troba bàsicament cultiu d'horta. També trobem diverses

---

[1] REGUANT, S.; BUSQUETS, P.; VILAPLANA, M. (1986). *Geologia de la plana de Vic.* Patronat d'Estudis Ausonencs. Col. Osona a la Butxaca, núm. 9.

[2] BUSQUETS, P. (1979). *Geologia d'Osona.* Eumo ed. Barcelona.

rescloses que permeten aprofitar el corrent del riu per activitats industrials, és en aquests punts, al sud de la vila on s'hi han instal·lat les principals indústries, el polígon industrial del Congost.

Tanmateix el relleu accidentat de la banda oest del municipi de Centelles, permet la formació de diversos torrents que desemboquen tots al riu Congost. Entre aquests destaquen el de la Cira, el de Banyeres, Xambona, Riumundè, el de la Gavarra Gran i el torrent de la Llavina o Gavarra Petita, que ara fa de límit de l'altre polígon del municipi, (el de la Gavarra), i que tenia també dos molins, el de la Llavina i el del Rossell.

Aquests molins, es relacionaven amb els que antigament anaven des del sud de la vila en direcció a Sant Martí de Centelles (Molí Nou i Molí Vell), a la zona de les Canes i trobaven encara dos molins més, el de Dalt i el de Baix.

Per altre banda les fonts esdevenen, també, un recurs important: A la font Grossa s'hi va muntar al segle XVI una indústria de tractament de llana per després passar a haver un safareig. A les afores de la vila, als espais naturals que hi ha als voltants, trobem diverses fonts d'aigua potable de la qual els vilatans encara hi fan ús. Aquestes serien la Font Calenta, la de la Teula, la de Vinyoles, la de la Rovira, la Font Fressa, la d'en Rossell, la de la Saleta o la de Banyeres.

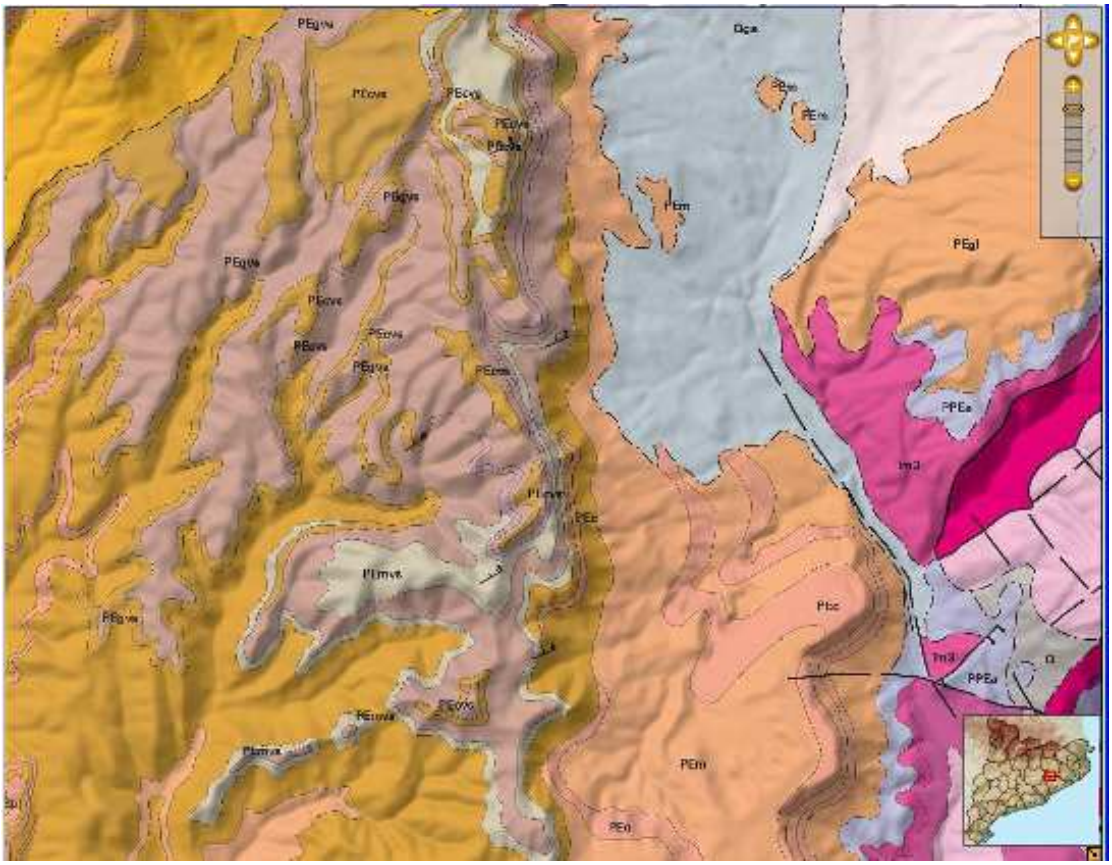

Plànol geològic del terme municipal de Centelles. Font: Institut Cartogràfic de Catalunya. Comarques escala 1:250.000.

Marc físic

El municipi de Centelles compta amb una amplia massa forestal, la vila està concentrada en un dels extrems del terme al costat de la qual se li adossen els tres polígons industrials, la resta de terres són terres de conreu i masses forestals. Pels voltants de la vila en aquestes terres d'extra radi trobem antics masos i molins la majoria d'ells encara ocupats que recorden el passat rural del municipi.

Les terres del terme pertanyen al domini climàtic de vegetació eurosiberiana, on l'associació més estesa seria, dues de coníferes, el pi roig (*Pinus sylvestris*) i el pi negre (*Pinus uncinata*) i tres de caducifolies: el roure martinenc (*Quercus humilis*), el faig (*Fagus sylvatica*) i roure de fulla gran (*Quercus petraea*); i una esclerofil·la: l'alzina (*Quercus ilex*). Aquest conjunt dona aspecte de massa boscosa més o menys densa.

Per altre banda, a les zones més humides i properes al riu i rieres hi trobem vegetació típica de ribera, pollancres i salzes.

El municipi, juntament amb la comarca d'Osona, forma part de la Regió forestal II (amb les comarques de Cerdanya, Ripollès i Garrotxa). A l'inventari Ecològic i Forestal de Catalunya (IEFC) que edita pel Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF) s'hi poden consultar els tant per cents de cobertes de sòl que es troben a Centelles:

- Bosc dens 42,04 ha.
- Bosc clar 0,92 ha.
- Matollars 4,34 ha.
- Prats 0,56 ha.
- Improductiu natural 1,91 ha.
- Improductiu artificial 10,96 ha.
- Conreus 39,26 ha.
- Total de la superfície 1.513 ha.

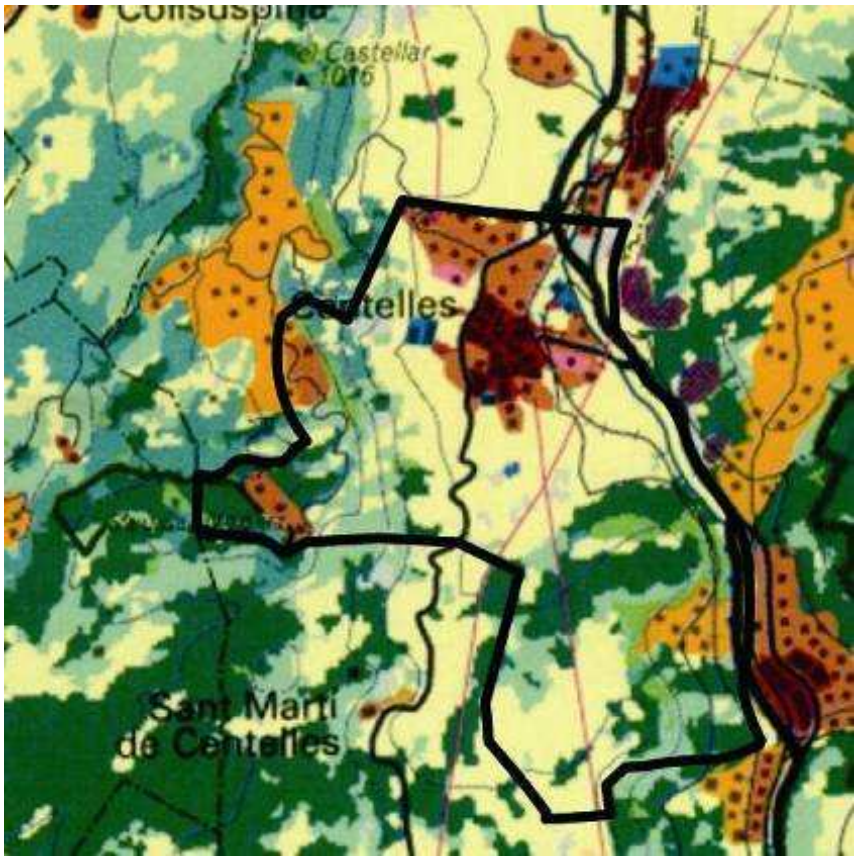

Mapa d'usos del sol del terme municipal de Centelles. Font: www.diba.cat/ortofotos/08067/08067_Sol.htm

L'activitat humana a la zona ha afectat en gran mesura als espècimens locals, hi ha zones on només es documenta pi, ja que les rouredes i alzinars foren talats per la construcció de les bigues del ferrocarril de la línia Barcelona - Puigcerdà, en el seu pas per Osona, i més concretament la Plana de Vic.

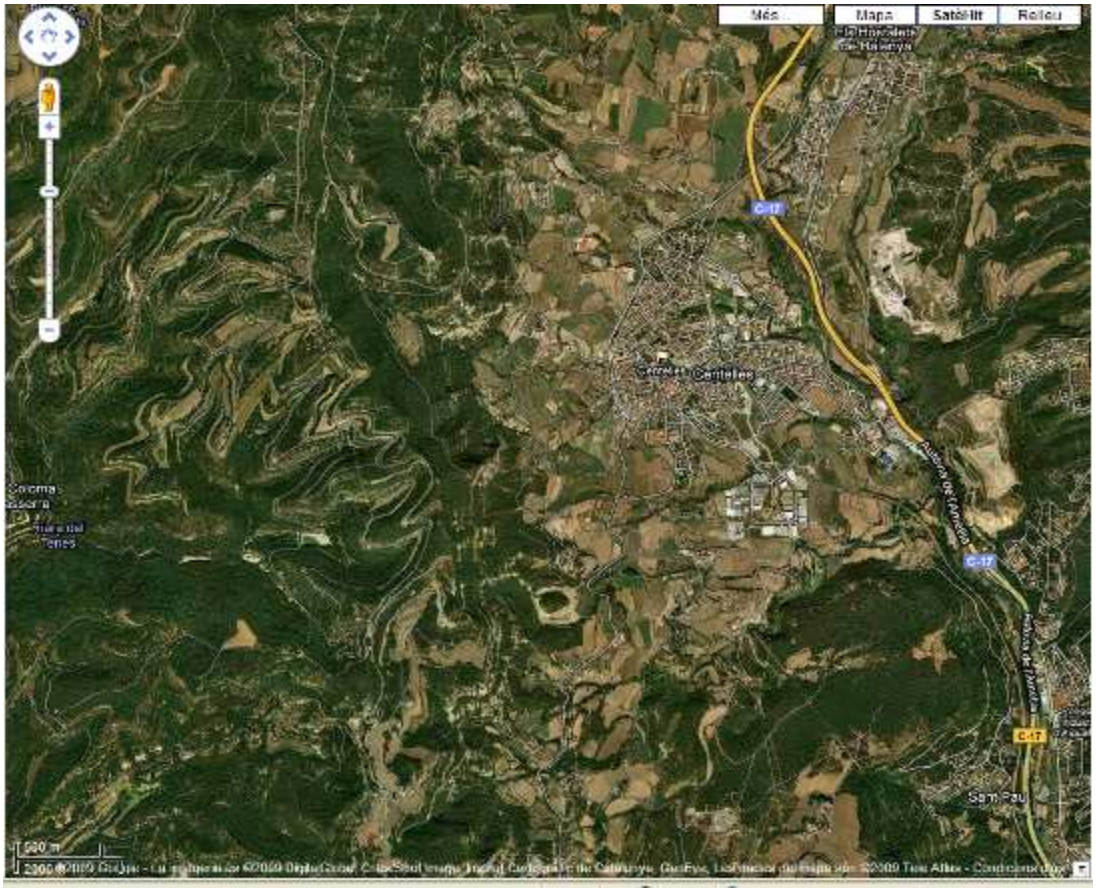

També es documenten terrenys conreats que es dediquen al cereal i altres produccions com els farratges, també cal destacar el gran volum d'horta que hi ha, però el que més destaca és la presència d'alguns terrenys destinats a les pastures.

Una de les activitats complementàries més practicada a la zona ha estat l'explotació dels recursos del bosc, és a dir l'obtenció de grans quantitats de fusta per la construcció o simplement per encendre focs per cuinar o escalfar-se. Aquesta tala d'arbres provocava la desforestació de nous terrenys que alhora eren aprofitats per conrear, per altra banda també cal destacar també la recol·lecció de fruits com les pinyes, bolets o tòfones, etc..

Un dels recursos més preuats del bosc ha estat l'activitat de transformar la fusta en carbó mitjançant una lenta combustió és documenta des de temps remots.[3]
La pràctica del carboneig al municipi de Centelles es troba escassament documentada a nivell material, tot i que a través de la tradició oral, la gent gran del poble recorda moltes places carboneres, avui desaparegudes.

Aquest ofici de caire temporal el trobem ben documentat a partir dels segles XVIII i XIX, com a complement de les tasques agrícoles i d'altres activitats estacionals. A causa de les llargues temporades que els carboners havien de fer vida al bosc, aquests desenvoluparen tota una cultura carbonera evidenciada per les construccions de poca entitat, d'estructures de caire periple conegudes com les barraques de carboner, però també per la presència d'altres elements que deixaren evidències palpables en el territori: una xarxa de comunicacions d'abast local important i diverses places carboneres. La plaça carbonera consisteix en un gran espai obert on s'han dipositat els diversos nivells de carbons procedents de la combustió de les piles. Es caracteritzen per la presència d'una capa més o menys cendrosa o restes de rubefacció, amb els anys les restes s'han anat perdent ja que són de caire natural.

La funció bàsica de la barraca era d'aixopluc i per a dormir, tot i que també es feia servir de magatzem; es construïa en un lloc a recer i ben a prop de les piles. El sistema constructiu utilitzat per fer una barraca tenia com a eix vertebrador una barra de 5 metres clavada per un extrem a terra (biga serradera) agafada per darrera a un marge fent esquena d'ase, i al davant s'enforcava amb dues forquetes de 2 metres que s'obrien en angle per clavar-se al sòl. A la biga central s'hi recolzaven un seguit de branques, es tapava amb terra i s'impermeabilitzava perquè no hi passés l'aigua. El davant es tapava en pedra, menys pel costat on es feia el portal. Aquest es cobria amb una tanca o feix de ginesta ben atapeït, i també es deixava a la coberta un forat per la xemeneia. A l'interior es situava el jaç per dormir. Al centre s'ubicava un suport que servia de seient i al davant hi havia el foc per fer el menjar.

El treball del carboner tenia diverses parts. Primer, acordava amb el propietari el preu del tros de bosc a carbonejar, i el propietari havia de negociar aquest preu amb el negociant o intermediari que era el que comprava el carbó. Un cop acordat, el carboner hi posava els jornalers, coneguts també com a picadors o migfeiners, que es dedicaven a arreplegar la llenya i fer les piles, com també de coure-la i lligar les sàrries d'espart. Després de tot el procés de cuita, que requeria un gran

[3] ZAMORA, J.E. (1993). El carboneig al Montseny. Col·lecció 9 Techne.

coneixement i control de la combustió, es seleccionava el carbó, segons la seva qualitat, i es procedia a la seva comercialització.

Pel què fa a la fauna present en aquesta contrada es poden observar, mamífers com el senglar, la guineu, el gat mesquer i petits mamífers com la geneta, el teixó, el conill, etc.. Ocells com el gaig, cucut, raspinell comú, pit-roig, i nombroses aus rapinyaires. Tot l'ecosistema és comú a part de la resta de la Plana de Vic i no presenta cap espècimen particular.

El municipi de Centelles té un clima Mediterrani Continental, tot i això presenta característiques pròpies del clima de muntanya mitjana mediterrània amb una accentuada tendència continental pròpia de les comarques centrals. Aquest fet es fa palès en una elevada amplitud tèrmica que es concreta en un gran contrast entre les temperatures hivernals i estiuenques.

Durant l'hivern es fàcil assolir valors negatius, les gelades són freqüents i es produeix el fenomen d'inversió tèrmica que provoca la formació de boires a les planes baixes. Quasi no hi ha primavera, als mesos d'estiu les temperatures sovint superiors als 25ºC i la tardor és molt llarga. El regim de pluges també es característic del clima mediterrani, amb una major presència en els mesos de primavera i finals d'estiu - tardor.

La geologia de Centelles esta relacionada amb la regressió de les aigües marines de l'antic mar eocènic i el cobriment de la vall per terres d'origen continentals. Aquesta retirada de les aigües va afavorir un episodi de drenatges de materials d'origen continental succeït durant el període terciari, en l'època de l'Eocè superior i Oligocè, entre els 36 i 23,8 milions d'anys. En aquest context, els ventalls al·luvials procedents del Prepirineu ompliren l'antiga cubeta marina, dipositant sediments terrígens continentals. Centelles era una plana rica en cursos fluvials i llacs responsables de la formació de les formacions calcàries. Els cursos fluvials dipositaren materials dominants lutites roges i gresos, com elements característics de la geologia del municipi.

2.2. Breu introducció sobre el poblament, l'estructura econòmica i les comunicacions

Centelles, amb una superfície de 15,13 km², té una població de 7.133 habitants amb una densitat de població de 471,4 hab/km², segons el cens de 2008. L'evolució la població de Centelles ha anat sempre en augment a excepció dels períodes compresos entre 1877-1887 i 1996-1998.

2.2.1. La demografia a Centelles.

El 1497 vivien unes 200 persones a la vila de Centelles, en 1515 el cens ens indica que els habitants eren 210, en 1553 en canvi ja hi havia 343 ànimes. Ja no es tenen més dades fins a 1717 quan la població de la vila era de 762 persones.

Al segle XVIII tan a Centelles com a la resta de Catalunya hi va haver un boom demogràfic degut al llarg període de pau que vingué després del Tractat d'Utrech (1716), així, en 1787, poc abans d'iniciar-se la Guerra Gran (1793-95) la població s'havia incrementat més d'un 225%, de 762 habitants es va passar a 1.716. Després, a finals del segle XVIII i primer quart del XIX hi va haver un descens generalitzat a tot el país provocat sobre tot per les "Guerres Napoleòniques" (1799-1805) i la posterior "Guerra del Francès" (1808-14). Així, al següent cens conegut (1857) la població de Centelles havia augmentat, però a un nivell molt més baix, hi havia ja 1.953 habitants.

La industrialització i l'arribada del ferrocarril a la vila van fer que en 1875 hi haguessin 1.984 ànimes, però al poc temps, va començar una onada d'emigració cap a les capitals de comarca i província per buscar feina a les grans fàbriques que en aquelles zones també s'obrien, d'aquesta manera, es va registrar el primer retrocés de població, la vila en 1887 va passar a tenir 1.837 habitants, perdent així un total de 147 veïns.

L'any 1900 ja s'havia recuperat la xifra de 25 anys abans, Centelles tenia 1.985 habitants i en 1910 ja superava les dues mil, concretament 2.162. En 1920 tenia 2.283 i en 1930 s'arribava ja a la xifra de 2.715. La Guerra Civil (1936-1939) va frenar aquest imparable ascens però tot i així en 1940 hi havia registrats 2.786 habitants. En 1950 eren 3.110 i en 1960 la xifra pujava a 3.886.

La forta immigració espanyola rebuda des de finals dels cinquanta i augmentada exageradament durant la dècada dels seixanta van provocar que Centelles tingués en 1970 una població de 4.834 persones, un 124,4% més i en 1981 5.593, un nou augment de 115,70%.

En 1992 hi havia 5.713 persones, durant aquella dècada va anar mantenint-se tot i que cada any hi havia un petit augment, a excepció del període 1996-1998 on la vila va arribar a perdre fins a 43 veïns. En 2000 hi havia 5.793. Entre el 2000 i el 2008 va haver un augment considerable d'un 123,13% fins als 7.133 habitants que hi havia empadronats en 2008.

Evolució demogràfica a Centelles al llarg dels anys.

1497 f	1515 f	1553 f	1717	1787	1857	1877	1887	1900
57	60	98	762	1.716	1.953	1.984	1.837	
	1.985							
1910	1920	1930	1940	1950	1960	1970	1981	1990
2.162	2.283	2.715	2.786	3.110	3.886	4.834	5.593	
	5.751							
1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008
5.713	5.764	5.771	5.728	5.793	5.939	6.304	6.671	
	7.133							

1497-1553: focs; 1717-1981: població de fet; 1990- : població de dret

Quadre – resum de l'evolució demogràfica del municipi de Centelles (1497-2008).

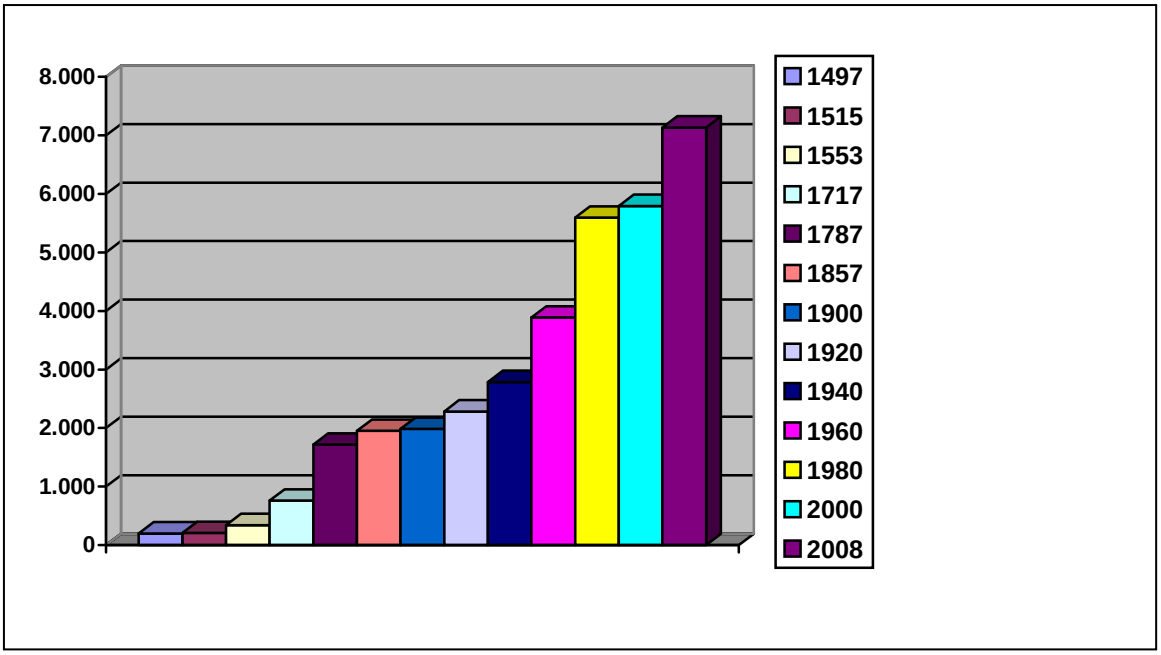

Pel que fa a l'estructura de població dels habitants de Centelles, l'any 2008, el 15% eren joves de menys de 14 anys, el 67,8% tenien entre 15 i 64 anys i un 17,2% majors de 65 anys. Aquestes proporcions són força similars a les que presenten altres municipis de la comarca.

Quadre demogràfic actual del terme de Centelles.

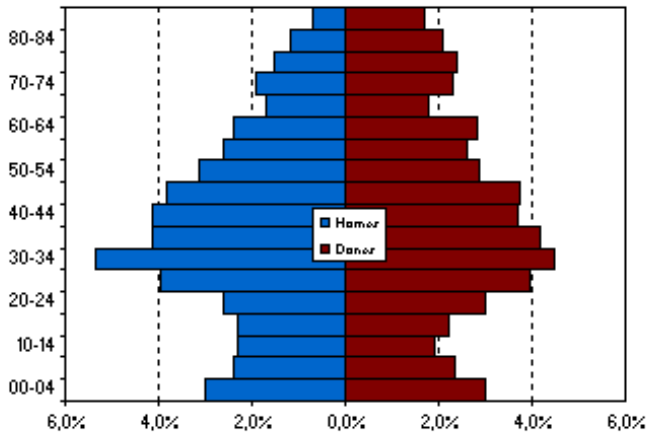

Els moviments migratoris també han afectat a Centelles, si bé el percentatge de població nascuda a la mateixa comarca és elevat, és més significatiu l'augment de població immigrant procedent de l'estranger, que ha augmentat en més de 7 vegades, passant dels 57 estrangers a l'any 2000 als 402 al 2008.

Els immigrants de la resta de la UE passa de 5 a 95 en els últims 8 anys, de la resta d'Europa trobem que al 2000 no hi ha havia cap persona i ara passem a tenir 30. Dels 43 africans que hi havia, ara la població ha crescut més del doble passant a haver-hi 89. D'Amèrica del nord i central hi havia 3, i ara hi ha 21, d'Amèrica del sud trobem un gran increment, dels 6 que residien en 2000 passem ara als 153, i d'Àsia i Oceania que no hi havia cap, ara en trobem 14. La població immigrant actual de la població de Centelles és d'un 6,5% l'any 2008.

Pel que fa al nombre de població immigrada des d'una altre comarca ha passat dels 155 habitants al 194 mentre que de la de l'estat s'ha mantingut força estable durant els darrers anys.

Percentatge de població estrangera del terme municipal de Centelles a l'actualitat.

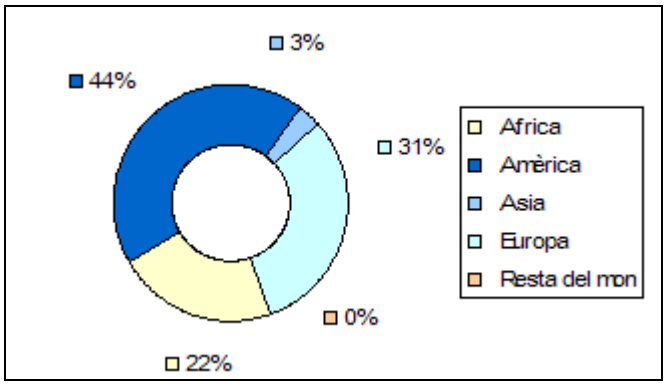

Quadre de l'origen de la població de Centelles.

Any	Catalunya	Mateixa comarca	Altra comarca	Resta Estat	Estranger	Total
2008	5.655	3.822	1.833	1.015	463	7.133
2007	5.513	3.766	1.747	1.015	381	6.909
2006	5.345	3.737	1.608	1.008	318	6.671
2005	5.222	3.738	1.484	991	280	6.493
2004	5.084	3.706	1.378	986	234	6.304
2003	4.978	3.667	1.311	990	187	6.155
2002	4.827	3.637	1.190	972	140	5.939
2001	4.779	3.618	1.161	956	91	5.826
2000	4.747	3.620	1.127	961	85	5.793

Font: Població segons el lloc de naixement. Recomptes. Padró continu. Centelles. Institut d'Estadísitica de Catalunya.

Aquest quadre resumeix perfectament l'evolució sobre l'origen de població de Centelles on es veu clarament que la població de Centelles, el 53,6% ve del mateix poble o comarca, un 25,7 % ve d'una altre comarca catalana, un 14,2% arriba de la resta de l'Estat i un 6,5% és estrangera.

2.2.2 Estructura econòmica de Centelles.

A nivell econòmic la població de Centelles ha sofert en els darrers segles una notable transformació. A mitjans del segle XIX la major part de la població es dedicava a l'agricultura, essent la vinya i l'olivera els principals conreus. Tanmateix l'afectació de la fil·loxera tingué greus conseqüències a partir 1890, i el conreu de regadiu passà a ser una font alimentària important. L'arribada del ferrocarril i la fil·loxera va provocar un fort impuls de la indústria, entre finals del segle XIX i principis del XX.

Aquesta indústria es va mantenir durant bona part del segle, a mitjans de segle XX, va haver una reestructuració de la indústria, es van crear noves empreses i llocs treballs no derivats de les fàbriques antigament existents, aquestes indústries han desaparegut quasi completament en l'actualitat degut a la greu crisi que va afectar aquest sector a partir de la dècada dels 80, i algunes de les empreses han hagut de canviar de sector de producció.

Durant els darrers anys la bonança econòmica ha afectat positivament al municipi. El nombre d'empreses ha evolucionat positivament des dels anys 90 i fins el 2002. Si bé la indústria ha mantingut un creixement moderat i sostingut, a nivell d'ocupacions professionals (serveis i construcció) s'ha produït un augment significatiu. Cal dir també que actualment s'ha reorganitzat el sector industrial tot creant tres polígons a fora del nucli, dos d'ells propers al riu Congost (el polígon del Congost i Els Casals) i l'altre al sud de la vila entre els torrents de la Gavarra Gran i la Xica, que han estat ocupats per noves empreses de diferents sectors.

Quadre detallat de l'estructura de la població a la província de Barcelona i la comparativa amb la vila de Centelles.

Estructura de la població 2008	Tots els municipis de la província	Centelles
Habitants per km²	702	470
Edat mitjana de la població	40.81	41.06
Taxa de joventut	9.36%	9.14%
Índex d'envelliment	105.07	107.82
Índex de sobreenvelliment	50.44	55.34
Índex de dependència global	46.63	49.6
Índex de dependència juvenil	22.74	23.87
Índex de dependència senil	23.89	25.73
Índex de recanvi població en edats actives	116.15	114.95
Índex de potencialitat	97.6	98.31
Índex de tendència	114.72	127.22

Entre els espais industrials, la construcció, el comerç i els serveis el 71% de la població treballa al propi municipi mentre que la resta es desplaça a poblacions veïnes, principalment a Vic. La major part d'aquests desplaçaments es donen en ocupacions relacionades amb el sector serveis i a la indústria.

Quadre de l'activitat econòmica del municipi de Centelles.

Any	Indústria	Construcció	Comerç al detall	Serveis, llevat comerç detall	Professionals i artistes	Total
2002	119	109	103	208	69	**608**
2001	111	96	101	202	67	**577**
2000	102	98	99	190	64	**553**
1999	94	96	106	185	64	**545**
1998	97	91	108	180	54	**530**
1997	89	98	116	183	51	**537**
1996	86	73	108	158	45	**470**
1995	90	87	119	170	50	**516**
1994	86	88	109	155	40	**478**

Font: Distribució de l'activitat econòmica. Centelles. Institut d'Estadísitica de Catalunya

En aquest quadre es pot veure l'evolució estructural de la feina al municipi de Centelles des de 1994 fins a 2002 (últim any que recullen actualment les estadístiques). Es pot observar una petita davallada en 1996 i 1998 però la resta dels anys l'augment ha estat continu. En l'actualitat, des de 2007 i fins ara els números són negatius i s'han anat tancant indústries i comerços amb la conseqüent pèrdua de treball.

Nombre d'empreses per règim jurídic (2002).

Municipi	Persona Física	Societat Anònima	Societat Limitada	Comunitat de Bens	Societat Cooperativa	Altres	Total
Centelles	278	22	106	4	4	45	459

Font: Distribució de l'activitat econòmica. Centelles. Institut d'Estadísitica de Catalunya.

Aquest quadre mostra el tipus d'empreses existents a Centelles en 2002, únic any actualment recollit en estadístiques. En el present, malauradament hi ha un nombre significativament més baix d'empreses.

Demografia laboral de 2008

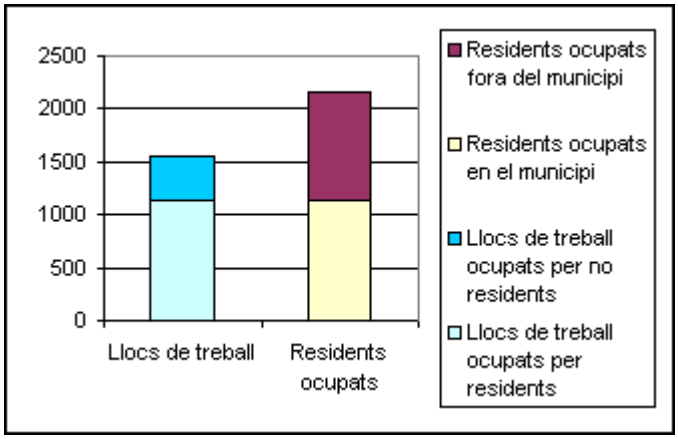

Font: Distribució de l'activitat econòmica. Centelles. Institut d'Estadísitica de Catalunya.

Malgrat aquesta creixement i redistribució de l'activitat econòmica del municipi cal dir que en els darrers anys els índexs d'atur mostren una tendència a l'alça. Si bé des dels anys 80, quan es va assolir una important cota d'aturats, la tendència era clarament a disminuir aquest nombre de persones desocupades, arribant a un mínims cap a l'any 2000. A partir d'aquest moment es va produir un lleuger augment fins que el 2005, en els següents dos anys es va poder tornar a reduir una mica aquest nombre, però a partir del 2007 i fins ara el número de persones a l'atur no ha parat de pujar.

Evolució de l'atur registrat (2005 base 100)

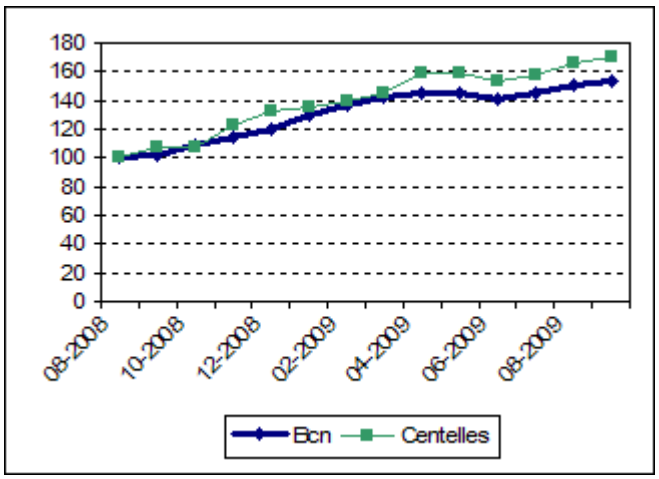

Font: Distribució de l'activitat econòmica. Centelles. Institut d'Estadísitica de Catalunya.

En aquest quadre hi ha l'evolució de l'atur en l'últim any i la comparativa de amb la ciutat de Barcelona. El quadre demostra que tot i la petita diferència en percentatges, l'evolució és la mateixa, poc a poc l'atur va pujant degut a la crisi econòmica que està patint a l'actualitat la totalitat de l'Estat.

L'atur, comparativa d'octubre 2008-2009.

Sexe	2008, Octubre	2009, Octubre	Variació	% 2008, Octubre	% 2009, Octubre	%Variació
Homes	61	37	-24	47.29%	41.11%	-18.6%
Dones	68	53	-15	52.71%	58.89%	-11.63%
TOTAL	129	90	-39	100%	100%	-30.23%

Font: Distribució de l'activitat econòmica. Centelles. Institut d'Estadísitica de Catalunya.

Aquí en aquest quadre es pot veure la variació laboral negativa de la vila de Centelles en una comparativa de l'últim any.

Informe del mercat de treball a la vila de Centelles. (Estadística última de 2001).

Població en relació amb l'activitat 2001	16-24 anys	25-39 anys	40-54 anys	55-64 anys	65-99 anys	Total
Població de 16 anys i més	679	1357	1194	579	1102	4911
Ocupats	377	1130	942	246	20	2715
Busquen la primera ocupació	17	7	0	0	0	24
Desocupats amb ocupació anterior		24	66	51	27	0 168
Total desocupats	41	73	51	27	0	192
Total actius	418	1203	993	273	20	2907
Servei militar	0	0	0	0	0	0
Jubilats o pensionistes	0	1	6	124	972	1103
Incapacitats permanents	0	14	35	68	38	155
Escolars i estudiants	303	26	1	3	0	1041
Feines de la llar	11	71	131	90	51	354
Altres situacions	17	42	28	21	21	202
Total inactius	331	154	201	306	1082	2855
Població total	749	1357	1194	579	1102	5762

Font de les dades: Diputació de Barcelona. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat i padró continu (INE).

Relació llocs de Treball i residents	1986	1991	1996	2001
Residents Ocupats	2053	2308	2158	2695
Residents Ocupats al municipi	1502	1492	1138	1342
Llocs de treball	1870	1957	1557	2147

Font de les dades: Diputació de Barcelona. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat i padró continu (INE).

Aquests quadres reflecteixen l'ocupació laboral de la vila Centelles, dividit per edats, indiquen els estudiants, treballadors, desocupats i jubilats existents a data de 2001.

Per altra banda el segon quadre ens indica l'evolució dels llocs de treball i dels residents ocupats tant a la vila com en el municipi.

Assalariats per subsectors econòmics Trim. 02	% Total 2009
Comerç detall, exc. Vehicles motor	5.67%
Comerç engròs, exc. vehicles motor	5.91%

Adm. pública, Defensa i SS obligatòria	3.88%
Activitats especialitzades construcció	3.36%
Construcció d'immobles	2.32%
Productes metàl·lics, exc. maquinària	16.56%
Vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	0%
Indústries de productes alimentaris	2.03%
Indústries químiques	0.81%
Activitats administratives d'oficina	0.75%
Productes farmacèutics	0%
Indústries tèxtils	5.5%
Metal·lúrgia	0%
Resta de sectors	53.21%

Font de les dades: Diputació de Barcelona. Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat i padró continu (INE).

A més d'una relació dels llocs de treball respecte als residents del segon trimestre del 2009, es pot observar el percentatge d'assalariats per subsectors econòmics existents a la vila.

Autònoms a Centelles (2009).

Sector	Autònoms
AGRICULTURA	34
INDÚSTRIA	110
CONSTRUCCIÓ	116
SERVEIS	400
TOTAL	660

Font de les dades: Departament de Treball de la Generalitat.

Al conjunt de treballadors assalariats de Centelles se li ha de sumar també el nombre d'autònoms existents, aquest quadre ens indica el nombre en 2009.

Agricultura i ramaderia

Per altra banda les explotacions agrícoles representen un sector cada cop més minoritari, tot i la importància que tingué l'agricultura vitivinícola en el passat, actualment aquestes explotacions s'ha vist molt reduïdes, tot i que gran part de les cases de pagès millor conservades són utilitzades com a "segones residències". De manera que no hi ha una relació directa entre la casa i els seus propietaris o llogaters amb la terra que l'envolta i que sovint és explotada o treballada per una tercera persona.

Cens agrari de la ramaderia a Centelles (1999).

Municipi	Bovins	Ovins	Cabrum	Porcins	Aviram	Conilles mares	Equins	Total
Centelles	0.31%	0.73%	2.21%	0.19%	0.36%	0.2%	1.29%	0.26%
Nombre Absolut	15	7	4	17	18	16	12	89

Si les explotacions agrícoles són baixes, més encara ho són les ramaderes com es pot observar en aquest quadre on només superen 1% els cavalls i en el 2% les cabres, de la resta d'animals només hi ha una petita mostra.

2.2.3. Les comunicacions al municipi.

Pel que fa a les comunicacions, Centelles es troba a prop de la capital d'Osona, Vic. Actualment la C-17 és la principal via que comunica el poble amb la resta de municipis que es troben a l'eix format pel Congost.

Aquesta carretera (antiga N-152) ha substituït com a eix principal del municipi a la C-1413 o carretera de Sant Feliu de Codines, que passava per l'altra banda del poble, i que havia estat la carretera principal de la vila a partir del qual es va construir l'actual nucli urbà (entre la carretera i el riu).

Actualment, a la C-17, s'hi han realitzat un conjunt de modificacions que permeten millorar l'accés a Centelles tant d'entrada com de sortida de la vila.

Aquest conjunt de vies, substitueixen als camins antics i tradicionals com era la via romana, després coneguda com a camí Ral. Aquest camí ha perdut avui tota la importància que havia tingut antigament com a principal via de comunicació i actualment tot i conservar-se en alguns trams es troba parcialment desaparegut.

Imatge de l'antiga "strata francisca" o camí ral.

2.3. Breu síntesis històrica sobre la vila de Centelles

L'origen de la vila de Centelles fou l'antiga parròquia de Santa Coloma, coneguda i organitzada des del 898, quan l'abadessa de Sant Joan, Emma (filla d'en Guifré I) va demanar al bisbe Gotmar de Vic que consagrés l'església de Sant Martí d'Aiguafreda.

En el moment de la dotalia de Sant Martí de la vall del Congost, el bisbe cedí els delmes i les primícies, no sols del terme de Sant Martí, sinó també del terme de Santa Coloma. Aquest document de consagració ens forneix també una llista molt notable de vil·les o vilars situats a l'interior del terme parroquial. N'hi havia vuit en el terme estricte de Sant Martí i tretze dins del territori de l'església de Santa Coloma, que llavors fou posada sota la protecció de l'església de Sant Martí del Congost o d'Aiguafreda.

Dels tretze vilars trobats al terme de Santa Coloma alguns són fàcils d'emplaçar o podem relacionar-los amb un topònim actual o conservat fins ara com són Vinyoles, l'Ollic, Gèmenes, Santa Maria Savall o Vallossera, altres en canvi són molt més difícils de situar o conèixer com per exemple Ribald, Nitbona o Wistrimir.
La sufragania o dependència de Sant Martí va desaparèixer a principis del segle X, quan va completar-se l'estructura religiosa de la diòcesi.

El nom de Centelles va ser adoptat pels senyors del castell de Sant Esteve (Sant Martí) que posteriorment, al segle XIV es converteixen en barons de dites terres.
El poble va néixer al voltant de la sagrera de l'església de Santa Coloma de Pujolric, que posteriorment va passar a anomenar-se Santa Coloma de Vinyoles.

Dita població es reduïa a una sagrera fortificada amb uns murs i portals que no van arribar mai a ultrapassar els 30 o 40 focs, segons els cognoms que dóna la documentació. Es trobava situada entorn de l'església, sobre el torrent de la Cira, en un petit pujol.

A partir de la documentació alt medieval també és possible tenir un petit coneixement de l'organització dels nuclis de poblament existents. El tipus d'edificacions que es citen són cases, agrupades o bé individuals disperses pel territori.

El 1329 tenia ja un mercat propi, però les pestes i el despoblament de mitjans del segle XIV van reduir la seva població a poc més d'una dotzena de focs. La vila de Centelles tenia ja 34 famílies l'any 1515 segons el cens. El segle XVI fou el segle d'or de la vila i l'inici d'un creixement que no pararia fins als temps moderns.

Aquesta expansió demogràfica va provocar un desenvolupament urbanístic, marcat de nord a sud per les capelles de Jesús i del Socors, construïdes entre el 1538 i el 1540, i pel portal i els antics murs edificats aquests mateixos anys.

El centre de la població es va desplaçar llavors a la plaça actual (Plaça Nova), on el baró Guillem Ramon II de Carròs i de Centelles va fer edificar el seu casal, reemplaçat al segle XVIII per l'actual palau comtal. Al costat, els seus germans Enric i Serafí també s'hi feren construir les seves grans cases. Totes aquestes construccions es van fer entre els anys 1540 i 1550.

El creixement de la vila es va fer sobretot amb la gent vinguda dels masos i també gràcies a la forta immigració de gent provinent d'Occitània, que va anar arribant durant tot el segle XVI. La documentació local ens indica sovint el lloc de procedència d'aquests immigrants, sobretot eren gascons i gent d'Alvèrnia, gairebé tots ells menestrals o gent d'ofici (mestres de cases, teixidors, fusters, etc.). Centelles tenia 20 famílies que es dedicaven a la parairia i a l'art tèxtil, sobre el total de 68 famílies del 1553.

El creixement de la vila fou la causa per la qual l'antiga baronia de Centelles s'escindí en dues batllies, una per a la vila i una per a les parròquies foranes. El 1690 es van unir de nou les dues batllies, amb 32 consellers, la meitat dels quals ho eren de la vila i l'altra meitat de les set parròquies foranes. Aquests es reunien en consell a l'antiga església de Jesús, lloc tradicional de trobada del consell de la baronia o del comtat a partir del 1599.

La vila i el comtat de Centelles durant la guerra de Successió foren, per influència dels seus senyors, partidaris de Felip V, en contra dels vigatans (partidaris de l'arxiduc Carles d'Àustria). Per això els seus habitants, qualificats de botiflers, foren objecte d'animadversió a la comarca durant tota la guerra. La vila va ser atacada pels austricistes el 28 de febrer de 1714. Un cop acabada aquesta, Felip V premià els centellencs amb exempcions fiscals i amb el títol de "Muy Fidelísima Villa".

Però des del 1716, arran de l'aplicació dels decrets de Nova Planta, es tornà al sistema de dos batlles, un per a la vila, la parròquia de Santa Coloma i la seva sufragània de Santa Magdalena de Vilarestau i l'altre per a les restants parròquies foranes (Sant Martí de Centelles, Sant Fruitós de Balenyà, Sant Miquel Sesperxes, Sant Pere de Valldaneu, Sant Pere de Bertí i Sant Quirze Safaja).

La pau a vila es veié de nou afectada el 16 d'abril de 1809 quan durant la Guerra del Francès (1808-1814) quan les tropes franceses van assaltar i ocupar Centelles provocant moltes destrosses al nucli urbà.

Ja ben entrat al segle XIX i amb l'ajuda de l'arribada del ferrocarril el 1875, la vila comença a canviar el seu "modus vivendi" agrícola per un de nou, l'industrial.

Aquest desenvolupament tant comerciant com industrial provoca que a principis ja del segle XX Centelles es transformés també en una vila d'estiueig de burgesos barcelonins.

L'arribada de la Guerra Civil (1936-1939) crea una paràlisis de la qual la vila no va sortir fins a la dècada dels 60. L'augment de la població, tant per natalitat com per la immigració, l'expansió i la diversificació de la indústria (tèxtil, filatura, embotits, construcció, pells adobades, avicultura...etc.), l'expansió urbanística i la revifalla de la vida cultural són alguns trets d'aquest creixement.

A les últimes dècades, Centelles ha viscut importants canvis que s'han traduït en una profunda transformació urbanística i un creixement demogràfic que ha portat a la vila a superar els 7.000 habitants l'any 2008.

Pel que fa a la xarxa de camins existents, durant l'alta edat mitjana el camí més important que creuava l'actual comarca d'Osona era conegut com "strata Francisca" que es dirigia cap a França i permetia la comunicació amb les comtats d'Osona, Manresa i Urgell.

El camí anava de Barcelona cap a França passant per la vila de Vic, entrava Osona des del Vallès Oriental per l'actual C-17 i va seguint dita carretera i a trams passa molt a prop d'ella, alguns dels trossos actualment estan perduts i d'altres, com la part que passa pel voltants de Centelles encara avui són visibles. Aquesta ruta medieval té el seu origen ja en època romana i per tant ens trobem davant d'una via de comunicació natural i ben antiga. Paral·lelament, en d'altres documents també fan referència a diversos camins situats a dins del terme però de menor importància i que permetrien comunicar els diversos punts del municipi entre si.

La presència de molins es un fet que no menys destacable. Tot i tenir el riu Congost a la vora, allà només s'hi van assentar dos dels molins del municipi, (el Molí del Rossell i el de Les Canes), els altres dos es van construir en dos torrents que desembocaven en dit riu. En concret es tenen documentats al torrent de la Cira (el molí de l'Estrada) i al torrent de la Llavina el molí de la Llavina.

Actualment encara són visibles, han estat restaurats i des del propi Ajuntament de Centelles s'ha creat la "Ruta dels Molins" on es poden visitar a més dels quatre molins altres llocs interessants com el Mas Vinyoles, els Horts de l'Estrada, la Font Grossa, el Salt del Purgatori i l'ermita de Sant Antoni de les Codines.

2.4. Els senyors, barons i comtes de Centelles

Aquest llinatge d'estament noble és originari de Sant Martí de Centelles, centre de les seves extenses possessions, que acabaren per constituir a l'alta edat mitjana la Baronia de Centelles.

El primer membre que es coneix de la línia troncal de la baronia de Centelles (tot i que encara no portava ni el cognom) és Guadall I, que vivia cap a 1041 i era posseïdor del castell de Sant Esteve (anomenat de Centelles a partir de mitjans del segle XIII). Sembla que a la seva mort, Gilabert I (mort després del 1062) podria haver estat el seu successor. El fill d'aquest, Guadall II (mort abans del 1084), va deixar dos fills: Berenguer i Guadall III (mort després del 1096), que el succeí i intervingué en l'acta de consagració de Taradell (1076), on posseïa un alou. Gilabert II, probablement fill seu, és el primer que va prendre el cognom Centelles. Aquest, va donar terres de Sant Martí de Centelles al monestir de l'Estany (1117), on després van tenir tomba els seus familiars. El va succeir el seu fill Bernat I (mort després del 1185) i que va ser conseller de Ramon Berenguer IV en 1152.
Bernat va tenir tres fills, l'hereu, Gilabert (III), Ramon (que rebé del rei Alfons I heretats a Tortosa el 1171, i Berenguer (mort abans del 1204).

Gilabert III (mort després del 1212), va ser a més veguer reial a la comarca de Centelles el 1198 i va morir lluitant contra el comte d'Empúries. El va succeir Bernat II (mort cap al 1238), i després Bernat III (mort després de 1277). La dinastia va continuar amb el seu fill Gilabert IV (mort entre 1294 i 1296). En 1267 es va casar amb Elisenda de Bellpuig, la qual va provocar que els Centelles es quedessin els títols de la casa de Bellpuig, els castells de Sameda i del Brull, Aguilar, la casa de Güell, els castells de Castelladrau, de Castellnou, drets a Tona... etc. A més, va crear sense saber-ho una nova branca familiar que poc després va acabar adquirint el senyoriu de Nules i una mica més tard acabaria sent també la línia principal de la baronia de Centelles.

El seu fill Bernat IV de Centelles i de Bellpuig (mort en 1320-21) va participar en la conquesta de Menorca i en l'expedició contra Almeria el 1290. Es va casar amb Bearnesa de Montcada, senyora de Sentmenat i filla il·legítima del vescomte de Bearn. A Bernat IV el van succeir els seus fills Gilabert V de Centelles i I Senyor de Nules, mort al setge de Càller, el 1324 sense descendència, i Eimeric I de Centelles, mort a Sogorb el 1336 d'una ferida rebuda durant el setge de Xèrica. En el seu testament Eimeric va vincular la baronia de Centelles als seus descendents masculins i, en cas d'extinció de la seva línia va decidir que el títol passés a la branca del seu cosí segon Gilabert que acabava de ser nomenat II Senyor de Nules.

En morir sense successió el 1262 el seu fill Ramon I de Centelles i de Montcada, Gilabert II de Nules fou nomenat VI de Centelles, tot i que ràpidament cedí la baronia de Centelles al seu segon fill, Eimeric, mentre, el primogènit, Pere I continuava la línia de Nules, que va passar a ser la primogènita.

La línia secundària dels barons de Centelles fou originada doncs per Eimeric II, aquest a més, va dividir l'herència entre els seus fills. Gilabert fou anomenat VII Baró de Centelles i els seus germans Guillem Ramon i Eimeric van heretar successivament la baronia de Torralbes. Gilabert VII va ser succeït pel seu fill Crisògon I de Centelles, que va morir sense successió el 1470.

El rei Joan II va atribuir primerament la seva herència a Pere Galceran de Cruïlles i als seus germans, nebots de Crisògon per banda de mare, així finalment el 1472 rebé el títol Damiata I. Però, tenint en compte la vinculació a la línia masculina que havia establert Eimeric I, Guillem Ramon (cosí germà per part de pare i II Baró de Torralbes i Llombai) va ser reconegut com a Baró el 1478. Aquest va morir el 1490 i va deixar com a hereu al seu fill Lluís I de Centelles (mort en 1529-38). Lluís I es va casar el 1497 amb Toda Carròs germana de la Comtessa de Quirra i emparentada amb la família reial aragonesa. El seu fill Guillem Ramon II de Centelles va acabar heretant a més el Comtat de Quirra a Sardenya i va canviar el nom de la dinastia ja que el cognom matern era més important. Començava així la dinastia Carròs de Centelles. Guillem Ramon va morir el 1565 i el seu fill i successor va ser Lluís II, el qual va morir a Sardenya sense successió (1578-86).

Es disputaren l'herència les seves germanes Joana I que s'intitulà Comtessa de Centelles el 1599 i posteriorment Violant I. Després el ja Comtat de Centelles va passar al seu cosí Joaquim I, mort el 1601, fill de Serafí Carròs de Centelles (mort el 1557), i germà de ja difunt baró Guillem Ramon II.

El succeïren la seva filla Alamanda (morta el 1607) i el seu marit Cristòfor de Centelles i Mercader, de la línia dels barons d'Almedíxer, que foren agraciats amb els títols marquesats de Quirra i de Nules. Els succeí Joaquim II, fill d'una segona muller de Cristòfor, el qual morí sense fills el 1675.

El Comtat Centelles passà llavors als Blanes-Carròs de Centelles, descendents d'Enric Carròs i de Centelles, un altre germà del difunt baró Guillem Ramon II, després d'un plet amb els Borja, ducs de Gandia. Al tercer quart del segle XVII els Centelles enllacen amb els Blanes en casar-se Vidal de Blanes amb Toda de Centelles i hereten doncs el comtat a la mort sense successió de Joaquim.

Els hereus passaren a denominar-se Blanes-Centelles. L'Arxiduc Carles III els anomenà "Grans d'Espanya" però els Borbons no li van convalidà el títol.
Al segle XVIII el llinatge perdé el seu cognom en enllaçar amb altres cases nobiliàries: els Moncayo, els Pignatelli de Aragón, els Gonzaga i els Llança, actuals posseïdors del títol de Comtes del Castell de Centelles.

A la mort de Manuel de Llança i Pignatelli de Aragón, el 1927, el patrimoni familiar es repartí entre el seus fills i Maria Concepció de Llança i de Bobadilla heretà el castell de Gotmar. Es casà amb el noble valencià Antoni de Saavedra i de Fontes, llinatge que havia senyorejat la baronia de Canet de Berenguer i que per successius entroncaments havien esdevingut comtes d'Alcúdia i de Xestalgar i barons d'Albalat de Segart.

SENYORS, BARONS I COMTES DE CENTELLES FINS ÈPOCA MODERNA

Castlans del Castell de St. Esteve

GUADALL I (cap a 1041)
GILABERT I (fins a 1062)
GUADALL II (1062-1084)
GUADALL III (1084 fins passat 1096)

Família Centelles

GILABERT II
BERNAT I (cap a 1185)
GILABERT III (fins a 1212)
BERNAT II (1212-1238)
BERNAT III (1238-1277)
GILABERT IV (1277-1294/96)
BERNAT IV (1294/96-1320/21)
GILABERT V (1320/21-24)
EIMERIC I (1324-36)
RAMON I (1336-1362)

Família Centelles de Nules

GILABERT VI (1362)
EIMERIC II (1362-??)
GILABERT VII
CRISÒGON I (14??-1470)

Família Cruïlles

DAMIATA I (1472-1478)

Família Centelles de Nules

GUILLEM RAMON I (1478-1490)
LLUÍS I (1490-1529/38)

Família Carrós-Centelles

GUILLEM RAMON II (1529/38-1565)
LLUIS II (1565-1586)
JOANA I (1586-1599) (en disputa)
VIOLANT I (1586-1599) (en disputa)

Família Carrós-Centelles

Comtes del Castell de Centelles

JOAQUIM I (1599-1601)
ALAMANDA I (1601-1607)

Família Centelles-Mercader

CRISTÓFOL I (1607-16??)
JOAQUIM II (16??-1674)

Família Blanes-Centelles

TODA I (1674-1700)
FRANCESC I (1700-1738?)

Família Borja. Ducs de Gandia i Comtes del Castell de Centelles (Perden ja el cognom)

2.5. Toponímia

El nom del municipi

La primera referència històrica del topònim Centelles apareix en llatí (Sentelias) el 5 d'agost de 898 en l'acta de consagració de Sant Martí del Congost feta pel bisbe Gotmar de Vic. Aquest nom és adoptat posteriorment pels senyors del castell de Sant Esteve (Sant Martí) que en el segle XIV passen a ser barons.

La vila va néixer al voltant de la sagrera de l'església de Santa Coloma de Pujolric, segurament dita església ja devia existir abans de l'arribada dels francs. Al poc temps, l'església va agafar el nom del mas fortificat de Vinyoles passant-se a anomenar Santa Coloma de Vinyoles. Els senyors de Centelles van traslladar-se a viure a la vila que va passar a ser coneguda llavors amb el mateix nom[4].

Aquest mateix estudi ens permet trobar breus descripcions històriques i toponímiques corresponents a les masies de la zona com el Mas Vinyoles o Vila Gèmenes, així com d'elements relacionats amb la terra i l'aigua de la contrada.

[4] BOLÒS, J. HURTADO, V. (2004). Atles del Comtat d'Osona (785-993). Rafael Dalmau Editor. Barcelona.

2.5.1.Escut municipal

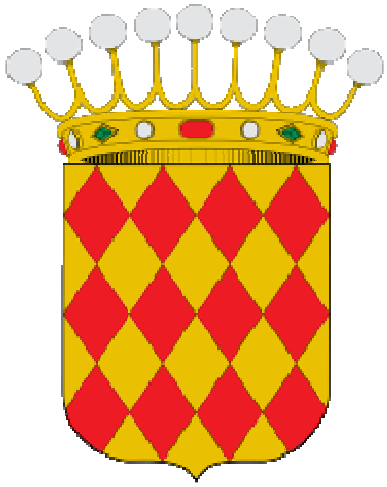

L'escut del municipi és un element identificador i també esdevé un signe d'identitat clau per a la població. El de Centelles guarda una estreta relació amb el topònim que ha donat origen al nom del poble.

L'escut actual és emprat ja al segle XIX per l'ajuntament de vila, tot i això l'escut heràldic en sí és molt més antic ja que pertany als Comtes del Castell de Centelles. La família Centelles ja tenia aquest escut heràldic al segle XV quan encara eren barons, el poble que té el nom donat per la família Centelles va decidir agafar-lo com a ensenya municipal.

L'escut és un losanjat d'or i gules. Al ser Centelles un comtat, el timbre és una corona comtal.

2.6. Mapa general del terme amb els elements fitxats

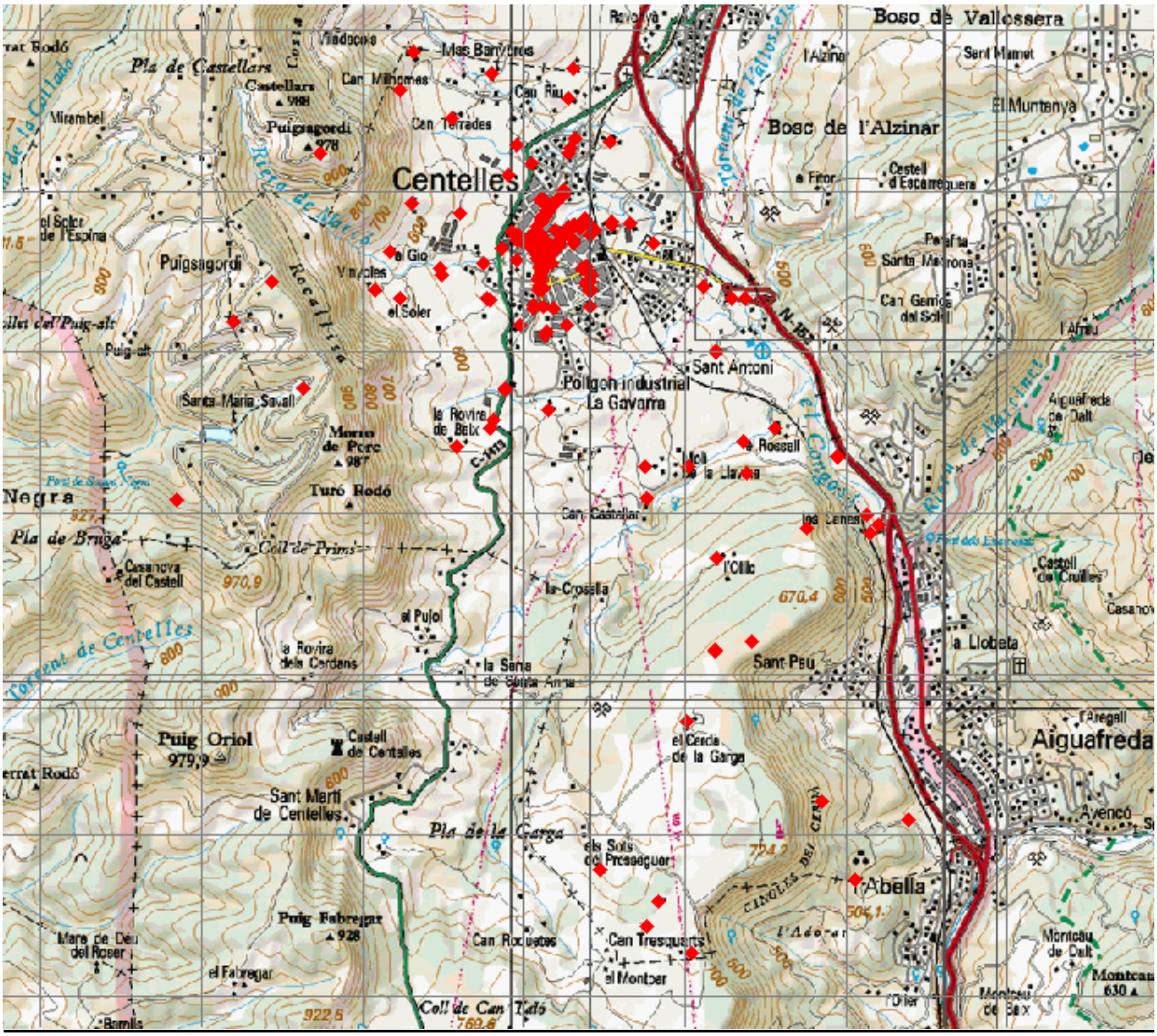

2.7. Estat legal de protecció

El municipi de Centelles té alguns dels seus béns protegits per la legislació vigent. Existeixen diferents graus de protecció previstos per la legislació vigent:

- Ben Culturals d'Interès Nacional (BCIN), d'acord amb el decret de 22 d'abril de 1949 de protecció de castells, recollit posteriorment per les lleis 16/1985 del "Patrimonio Histórico Español" i per la llei 9/1993 del Patrimoni Cultural Català. Dins del terme de Centelles tenim 17 elements amb aquesta categoria:

  Portal Nou BCIN R-I-51-5457 (Fitxa 1)
  Vinyoles BCIN R-I-51-5458 (Fitxa 3)
  Palau Comtal BCIN- R-I-51-7299 (Fitxa 7)

  També els escuts i creus de terme es poden considerar BCIN, segons el decret de 14 de març de 1963 i la llei de 20 de març de 1963. En aquest cas a Centelles s'han localitzat un total de 14 elements que gaudeixen d'aquesta protecció:

  Llinda amb escut d'ofici del carrer Sant Antoni, 9 (Fitxa 53),
  Escut dels Carròs a la capella del Socós (Fitxa 128),
  Escut dels Comtes de Centelles al Palau Comtal (Fitxa 129),
  Escut de la plaça Vella (Fitxa 130),
  Escudet del carrer Sant Antoni, 1 (Fitxa 131),
  Escut del carrer Hospital (Fitxa 133),
  Escut de la plaça Mossèn Xandri (Fitxa 134),
  Escut del carrer Nou, 10 (Fitxa 135),
  Escut dels Centelles al Portal Nou (Fitxa 136),
  Escut de la Capella de Jesús (Fitxa 137),
  Escut del Mas Fortuny (Fitxa 138),
  Escut al carrer Sant Joan (Fitxa 139),
  Escut al carrer Jesús, 15 (Fitxa 140),
  Creu de terme (Fitxa 255).

- Consta una zona d'interès natural declarada pel Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Es tracta de la **Sauva Negra**, PEIN 12/1985, de 13 juny (Fitxa 218).

- El "Pla Especial de Protecció del Centre Històric i dels elements d'interès del terme municipal de Centelles" proporciona nivell de protecció grau 1 als següents elements naturals:

  El Quicarell
  El Plec de Llibre
  El Morro de Porc

El turó de les Onze Hores
Roca Llisa
Salt del Ca
Salt del Purgatori
Salt de l'Infern
Mirador de can Tres Quarts
Font de Terrades
Font de Vinyoles
Font Calenta
Font de la Rovira
Font grossa
Font del Rossell
Font de la Saleta
Font de Banyeres
Xarxa hidrogràfica
Xarxa de camins

- Existeix un element de patrimoni immaterial que ha estat declarat d'interès per la Generalitat de Catalunya en el DOGC núm. 922 el 17 de novembre de 1987. Concretament és la F**esta del Pi** que es celebra durant les festes de Nadal de cada any (Fitxa 161).

- També cal considerar la protecció legal de la que gaudeix la documentació d'arxiu gràcies a la Llei d'Arxius i Documents 10/2001, de 13 de juliol. D'aquesta protecció gaudeixen en concret 8 elements fitxats.

  Fons documental **Centelles-Solferino** (120),
  Fons documental del **Marquès de Vilassar** (177),
  Fons fotogràfic del **Centre Excursionista de Catalunya** (178),
  Fons documental de **l'Arxiu Municipal de Centelles** (271, 179),
  Fons documental dels "**Blanes, Centelles i Saavedra**" (205),
  Fons documental **Fortià Solà i Arxiu de la parròquia de Santa Coloma de Centelles** (206, 207),
  Fons documental **Estabanell i Pahisa** (275),
  Fons de la família **Oleguer-Bellavista** (276)

D'altra banda, els béns del patrimoni moble i immoble que no siguin ni béns culturals d'interès nacional (BCIN) ni béns catalogats (BCIL), estan legalment reconeguts per la Llei del Patrimoni Cultural Català (Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni Cultural Català; DOGC, núm. 1807, 11.10.1993; pàg. 6748-6758) i poden considerar-se béns integrants del patrimoni cultural català d'acord amb els articles 18, 19 i 20 de la citada Llei. De totes maneres, la seva protecció legal efectiva dependrà sempre de la seva inclusió o no en alguna de les categories reconegudes per la llei, que són: BCIN (Béns Culturals d'Interès

Nacional), Béns catalogats (pel que fa a immobles, BCIL, Béns Culturals d'Interès Local, que són declarats per l'administració local) i EPA (Espais de Protecció Arqueològica), a més dels catàlegs municipals derivats del planejament urbanístic.

Actualment el municipi de Centelles no disposa d'un Planejament d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM). Tan mateix, el planejament urbanístic actual del municipi de Centelles contempla el "Pla Especial de Protecció del Centre Històric i dels elements d'interès del terme municipal de Centelles". Aquest pla especial compte amb un catàleg elaborat l'any 1994 i posteriorment publicat (Veure apartat de bibliografia). Degut a aquest planejament, els elements d'aquest catàleg tenen la categoria de BCIL (Bé Cultural d'Interès Local) ja que el catàleg fou aprovat per la Generalitat de Catalunya.

Hi ha un total de 164 elements que tenen categoria de BCIL.

Elements inventariats a altres inventaris de patrimoni

Finalment, esmentar que als diversos inventaris de la Generalitat hi ha documentats diferents elements del municipi (Inventari de Patrimoni Arquitectònic, Inventari de Patrimoni Arqueològic), però aquest fet no comporta cap grau de protecció legal ja que simplement es tracta d'inventaris. En aquest mapa de patrimoni local de Centelles que presentem s'han inclòs els 10 jaciments arqueològics que es troben en l'Inventari de Patrimoni Arqueològic de la Generalitat de Catalunya, també conegut com a Carta Arqueològica (C.C.A.A). En el present treball s'han inventariat 8 més que no es troben inclosos a la Carta Arqueològica, és el cas del Forn de calç de Santa Magdalena de Vilarestau (Fitxa 251), Forn de calç de Can Falgueras (Fitxa 171), L'estrada (Fitxa 245), El Molí de Canes (Fitxa 243), La Muralla Vora la Cira (Fitxa 121), la Plaça Nova, carrer Hospital i carrers adjancents (Fitxa188), Santa Magdalena de Vilarestau (Fitxa 123) i finalment Ventallola o Vila Gemenes (Fitxa 101). El criteri que ha permès inventariar aquests elements en la tipologia de jaciment ha estat que molts es troben en un estat de ruïna i que, junt, amb la seva antiguitat fa que no es puguin considerar edificis.

També s'han inclòs les fitxes dels elements arquitectònics que consten a l'Inventari de Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya, amb 7 elements inventariats entre els que destaquen: el Palau Comtal i el Portal Nou amb diversos elements arquitectònics com l'escut comtal o la fornícula, que com ja hem comentat es troben catalogat com a BCIN tan pel Decret 22/04/1949 com pel BOE 05/05/1949. En el present mapa també se n'han identificat i per tant inventariat alguns elements més que no s'hi troben inclosos, on destaquem cal destacar per exemple, elements arquitectònics del carrer de les Falgueres (Fitxa 257) i algun mas.

Per altra banda cal recordar que l'inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya es va iniciar el 1982 i actualment es troba en procés de revisió.

Cal tenir en compte que el present inventari elaborat des de l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona pot ser l'eina d'ús municipal a partir de la qual es puguin protegir els béns culturals i naturals de Centelles que no tinguin cap nivell de protecció i que sigui necessari incloure en el Catàleg de Protecció. Caldria, doncs, determinar els béns immobles que s'hagin de protegir com a BCIL i realitzar els tràmits per a declarar-los.

2.8. Equipaments patrimonials existents

Existeixen diversos equipaments patrimonials a Centelles, com per exemple la Casa de Cultura, Cal Pipa, la Sala de Paleontologia, el centre d'art ubicat a Can Marçó, la capella de Jesús, la biblioteca municipal "la Cooperativa" i finalment l'Arxiu Municipal.

Des de l'any 1992 l'Oficina del Patrimoni Cultural (OPC) de la Diputació de Barcelona desenvolupa un programa de suport als arxius municipals de la província de Barcelona. Aquesta suport s'ha vist materialitzat en la organització dels diversos fons documentals, l'assessorament i la redacció d'informes tècnics, publicacions, etc. L'arxiu municipal de Centelles forma part de la "Xarxa d'Arxius de la Diputació de Barcelona" mitjançant un conveni signat amb l'Ajuntament. Es pot consultar durant les hores establertes. Conserva la documentació generada per la pròpia administració local. Els documents més antics daten del 1811. També disposa d'un apartat especialment dedicat al seu fill il·lustre, en Ildefons Cerdà, amb un recull de documentació de la seva època i diversos documents bibliogràfics on es recull moltes de les obres dedicades a la seva persona.

La Casa de Cultura, és un espai que alberga el punt d'informació juvenil (El Pipa) i el centre de formació de persones adultes. Realitzen activitats formatives i culturals diverses. Aquest espai no és un punt d'interès per visitants o cultural en si mateix, sinó que la seva rellevància radica en les activitats que organitza.

Per altre banda, trobem La Col·lecció Paleontològica (Fitxa 270) La sala de paleontologia, actualment està tancada per reformes. Durant molt de temps aquesta col·lecció fou exposada a la Casa de cultura i comptava amb una exposició important de fòssils classificats i estudiats documentalment per Eduard Grimalt, i també, amb aportacions de fòssils fetes per altres persones.

Can Março Vell (Fitxa 82) s'ha convertit en un espai dedicat es exposicions. En ell s'hi poden trobar les col·leccions de pintures d'afeccionats locals (Fitxa 254) que s'ha convertit en el fons municipal d'art. Aquest espai disposa d'uns horaris regulars de vistia i una web des d'on obtenir més informació: http://www.mvell.blogspot.com.

La Capella de Jesús és un edifici ha tingut diferents usos al llarg de la seva història, i actualment s'utilitza com a sala d'exposicions temporals i com un espai d'activitats de petit format com xerrades, concerts, etc. Però el seu ús majoritari es el d'exposar obres d'artistes locals i comarcals al llarg de l'any. Les exposicions més significatives són la de l'agrupació de pessebristes de Centelles per les vigílies de

Nadal i una part de les obres seleccionades del Premi Centelles al llarg dels mesos de setembre i octubre que aquesta exposició es complementa amb el Centre d'art el Marçó vell. Aquest espai també disposa d'uns horaris de visita regulars.

Finalment, tot i no ser un equipament municipal en si mateix, volem fer esment de la web de l'ajuntament de Centelles en aquest apartat, ja que en ella es troba molta informació de les activitats i situació dels equipaments culturals. A l'hora des d'ella es pot accedir molta de la informació que permet accedir punts i llocs d'interès del municipi que han estat fitxats en aquest mapa.

2.9. Anàlisis global de la situació del patrimoni del terme

La gran quantitat de patrimoni cultural de Centelles és força conegut per gran part dels seus habitants. Si bé no en tenen un coneixement o una perspectiva a nivell global, sí que es coneixen diversos punts o aspectes a manera individual i deslligada. S'ha de tenir en compte que és un municipi on durant molts anys i visqueren els Comtes del Castell de Centelles i que per tant va ser molt important.

Hi ha un volum important de personatges amb una forta sensibilitat pel patrimoni, la història i el passat de Centelles. S'ha de fer constar que cada un d'ells ha anat guardant un tros de la història del municipi. Molts d'ells han anat recopilat molta de la informació que ha estat utilitzada per la realització d'aquest treball.

Així doncs, al municipi hi ha una gran quantitat d'eines que permet als seus habitants conèixer i valorar els seu patrimoni destaquem:

La tasca realitzada pels fotògrafs locals com en Jordi Serrate, Rosita Vila i en Francesc Mataró que tenen un gran fons fotogràfic, el paleontòleg Eduard Grimalt que ha conservat una gran col·lecció de fòssils i conjuntament amb altres estudiosos del municipi com l'Anna Chávez que han anat investigant molt a fons sobre aquesta vila.

Tot i poder-se considerar que, en termes generals, els habitants de Centelles són força conscients del patrimoni del qual disposen, aquest fet no ha impedit que l'estat de conservació sigui força divers i que es produïssin algunes destruccions emblemàtiques, com per exemple la de la casa del segle XVI ubicada a la Plaça Nova 3, tot i que cal dir que es va enderrocar degut al seu lamentable estat i es va reconstruir exactament igual. Però hi ha altres casos de cases ubicades al carrer Jesús on només s'han salvat diversos elements arquitectònics, o com el mur del carrer Hospital del qual ja no en queda ni rastre.

Tot i tenir-se la consciència de la seva importància històrica -representava un dels nuclis habitats més antics del poble- no existia cap eina legal que impedís la seva destrucció en certs casos.

Els edificis buits, sobretot els masos, en alguns casos estan en perill de desaparició com la vila Ximenes el qual ara ja el podem considerar jaciment arqueològic ja que només són restes d'un antic mas, tot i que fa uns anys encara conservava les quatre parets. El mas de L'Estrada es troba en un estat semblant i també corre el risc de veure's destruït.

Imatge actual del mas de L'Estrada

Alguns presenten patologies greus degut al fet que es troben deshabitats des de fa anys. Aquest fet pot fer que les reformes a fer siguin massa costoses i, o bé s'enrunin i desapareguin definitivament o es pugui produir la situació que sigui preferible el seu enderroc abans que restaurar-los.

El patrimoni immoble compta amb edificis molt interessants i que cal prestar especial atenció:

L'Església de Santa Coloma de Centelles, la Capella de Jesús o la del carrer Socós, també hi ha la ermita de Santa Magdalena de Vilarestau construïda al segle XI i d'estil romànic. En aquest cas s'ha de tenir en compte la possibilitat d'existència de restes arqueològiques al seu entorn, com un forn de calç tot i que no es descarta que es pugui trobar una zona d'emmagatzematge o una necròpolis. Tanmateix, fins que no sigui objecte d'una intervenció arqueològica no podrà confirmar-se aquest fet. Tot i la singularitat d'aquest edifici se'n treu poc partit, no hi ha un programa de visites que permeti observar el seu interior, ni existeixen senyalitzacions que permetin arribar-hi amb facilitat.

Els masos, tot i que molts d'ells es troben documentats durant la baixa edat mitjana i fins i tot algun és esmentat en períodes anteriors, pocs conserven el seu estat original. La major part són estructures o reformes més pròpies de l'època moderna.

Com ja s'ha comentat anteriorment, alguns d'ells es troben deshabitats i en seriós risc de desaparèixer. De tots els masos destaquen el de la Vila Ximenes que podria ser anterior al segle IX, el Mas Cerdà i el de Vinyoles (aquests dos últims però sortosament estan habitats i cuidats). Tots ells són una molt bona mostra arquitectònica del que és un mas sobretot el d'en Cerdà. A més el seu valor històric és important ja la documentació escrita els cita, com s'ha dit, ja en períodes medievals.

Finalment, dels jaciments arqueològics destaquen la Tomba de l'Ollich, la Via Romana i les ja anomenades abans Ventallola (Vila Gemenes) i Santa Magdalena de Vilarestau. Tots ells són jaciments no esgotats i per tant la programació de noves campanyes d'intervenció arqueològica permetria aprofundir millor en el coneixement que es té d'ells. Cal dir que el seu estat de conservació no és òptim i que amenacen en desaparèixer sota la vegetació. Pel que fa el cas de la Via Romana, actualment, degut a les obres d'ampliació de l'autovia C-17 en el seu pas per Centelles s'ha dut a terme l'excavació d'un tram d'aquesta antiga calçada i la seva restauració, malgrat aquesta actuació puntual, manca un estudi global i de conjunt. A part, lògicament s'hauria de tenir en compte tot el cas antic de la vila de Centelles ja que la formació medieval de la vida, fa pensar en la possibilitat que es trobin restes arqueològiques en el subsòl.

A nivell de patrimoni moble s'han de destacar les col·leccions de pintures i paleontologia (ubicades al Marçò Vell), i destacar a més les col·leccions de fotografies, que tot i que són a mans privades la sensibilitat dels seus propietaris ha permès que gaudeixin d'un molt bon estat de conservació i que moltes puguin ser consultables a la pàgina web de l'Ajuntament.

Els fons documentals que es troben en arxius públics ja gaudeixen de la protecció necessària, i cal tenir en compte que els diversos estudis que s'han realitzat i s'estan realitzant, per part d'estudiosos locals, sobre el municipi ja han permès donar a conèixer gran part d'aquesta documentació. Per altra banda hi ha arxius privats on també s'hi troba molta documentació de la família Centelles que de forma més restrictiva també s'hi pot consultar com per exemple l'Arxiu del Marqués de Vilassar o el fons del llinatge dels Centelles ubicat a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Pel que fa al patrimoni immaterial mostra un estat de conservació divers, per una banda cal destacar la bona salut de la Festa del Pi, on la participació popular és molt bona, la seva presència a Internet a través de pàgines web, la modernitzen i fan venir cada cop a més públic any rera any. En resum es una festa arrelada i amb

bona salut. Per altre banda la Festa del Segar i Batre i la de les Bruixes cada cop van agafant més força.

Finalment, el medi natural és un gran valor del municipi, ja que gran part d'ell es troba en zona rural, combinant-se camps de conreu, zones de pastura i massa forestal. Aquest predomini del medi natural sobre l'urbà ha de ser un valor afegit al municipi.

L'herència deixada pel cultiu de vinya en forma de murs de marge, combinat amb la massa de bosc que existeix actualment i les possibilitats que ofereixen les lleres dels rius i rieres com a zona de passeig són interessants, per tan una bona gestió d'aquest medi ha de permetre gaudir-ne amb el respecte necessari.

Les fonts es troben en diverses condicions de conservació, les de la vila estan en bon estat i cuidades, les de fora estan una mica més deixades però cap d'elles en principi està en perill de desaparició tot i que algunes d'aquestes situades a les afores poden presentar problemes de potabilitat tal i com passa actualment a les fonts a nivell de Catalunya.

Fotografia de la Font Calenta situada vora el mas Vinyoles.

2.10. Llistats d'elements fitxats al Mapa de Patrimoni Cultural

El nombre de fitxes de béns inventariats del patrimoni cultural de Centelles és finalment de 275. Seguidament es presenten els llistats dels elements fitxats per ordenació numèrica. L'ordre en que es presenta aquest llistat és aleatori, ja que la seva numeració no respon a cap criteri concret sinó a l'ordre en que s'anaven introduint cada uns dels béns a la base de dades.

Els criteris de selecció utilitzats per fitxar tot aquest conjunt d'elements ha estat en primer lloc incloure els elements ja catalogats i coneguts a patir dels inventaris de la Generalitat de Catalunya i de les administracions competents. En segon lloc ha estat clau el fet que els elements hagin tingut un paper significatiu en la història i evolució del municipi.

En el cas dels béns fitxats com a patrimoni moble s'ha valorat la inclusió dels objectes i col·leccions que són o han estat una mostra de les principals activitats rurals i menestrals.

Pel que fa als bens immobles s'han seleccionat els elements que reflecteixen l'evolució del municipi, des de la vida en l'àmbit rural fins al creixement dels nuclis habitats entorn de les vies de comunicació.

Dels elements del patrimoni natural recollits s'ha fet seguint un doble criteri, per una banda per la seva importància a nivell paisatgístic i natural, i també, pel fet que es tractessin molts d'ells d'un referent per a la gent del municipi, ja fos per tradició, per la toponímia o per a altres condicionats de tipus social i històric.

En el cas del patrimoni documental s'han intentat recollir el màxim d'elements possibles, tenint en compte l'escassetat de béns d'aquestes tipologies.

Llistat d'elements fitxats per:

- Ordre numèric
- Denominació
- Ordre tipològic

Mapa del Patrimoni Cultural. Ordre Numèric

28-jul-10

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
1	El portal Nou	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
2	Ajuntament de Centelles	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
3	Vinyoles	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
4	Santa Coloma de Centelles	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
5	Capella de Jesús	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
6	Capella de Socós	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
7	Palau Comtal	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
8	Casa Sors	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
9	Casa Carreres-Artau. Casa Domingo	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
10	Casa Aguilar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
11	Casa Oller - Gaudí Safores	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
12	La Casa Pratmarsó	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
13	Casa Ripoll	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
14	Casa Pujol	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
15	Casa Pratmarsó	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
16	Escoles Nacionals (Col·legi Ildefons Cerdà)	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
17	Habitatge, avinguda Rodolf Batlle, 32-34	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
18	Habitatge, carrer Fortuny	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
19	Societat Coral La Violeta	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
20	Can Pratmarsó-Aranyó	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
21	Casa Verdaguer	1.1	Patrimoni immoble	Edifici

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
22	Habitatge, carrer Sant Joan, 4	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
23	Elements arquitectòncis de l'habitatge, Plaça Nova, 3	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
24	Habitatge, Plaça Mossèn Xandri, 10	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
25	Habitatge, carrer Nou, 8	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
26	Habitatge, carrer Nou, 14	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
27	Habitatge, carrer Nou, 16	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
28	Habitatge, Plaça Mossèn Xandri, 6	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
29	Habitatge, Plaça Vella, 5	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
30	Casa de Pau Giol	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
31	Edifici de l'Hospital	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
32	Habitatge, Plaça Nova, 11	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
33	Habitatge, carrer del Socós, 13	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
34	Habitatge, carrer del Socós, 5	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
35	Habitatge, carrer del Socós, 10-12	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
36	Portalada de Can Prims / Can Piñana	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
37	Can Cua	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
38	Habitatge, carrer del Centre, 2	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
39	Finestra de Can Tesa	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
40	Can Pedralba	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
41	Habitatge, carrer Collsuspina, 26	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
42	Habitatge, carrer del Socós, 28	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
43	Habitatge, carrer Fortuny, 6	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
44	Habitatge, carrer Sant Martí, 41	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
45	Portal Rodó de l'habitatge, carrer Sant Martí, 48	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
46	Fons documental privat Mas la Rovira	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
47	Can Madró / Can Boix,	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
48	Can Mata / Ca la Conxita	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
49	Ca la Pepeta / Can Bigas	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
50	Can Prat / Can Fiol	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
51	Can Massana / Can Pates	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
52	Habitatge, carrer Jesús, 63	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
53	Llinda amb escut d'ofici del carrer Sant Antoni, 9	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
54	Habitatge, carrer Sant Antoni, 1	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
55	Casa Saforas-Giraud	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
56	Habitatge, carrer Collsuspina, 12	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
57	Habitatge, Plaça Nova, 8	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
58	Habitatge, Plaça Nova, 9	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
59	Can Musach	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
60	Habitatge, Plaça Nova, 10	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
61	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 32	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
62	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 7	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
63	Casa Brugada	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
64	Habitatge, Ronda de les Coromines, 19	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
65	Habitatge, carrer Sant Josep, 2	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
66	Habitatge, carrer Descatllar, 16	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
67	Habitatge, Ronda de les Coromines, 12	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
68	Habitatge, carrer Nou, 1	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
69	Habitatge, carrer del Socós, 8	1.1	Patrimoni immoble	Edifici

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
70	Habitatge, carrer del Socós, 9-11	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
71	Centre Parroquial	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
72	Habitatge, Plaça Mossèn Xandri, 1	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
73	El Mestre	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
74	El Fortuny	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
75	Nau industrial Estabanell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
76	Molí de la Llavina	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
77	Molí de l'Estrada	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
78	El Corral de la Rovira	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
79	Mas Ollic	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
80	Terrades	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
81	El Giol	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
82	El Marçó Vell o de Baix	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
83	Puigxuriguer	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
84	La Rovira de Baix	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
85	Mas Cerdà (El Cerdà de la Garga)	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
86	El Sunyer	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
87	Mas Falgueres	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
88	El molí del Rossell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
89	El Puigvell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
90	Mas de les Canes	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
91	Mas Banyeres	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
92	La Torre de l'Estrada	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
93	Can Menescal	1.1	Patrimoni immoble	Edifici

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
94	La Casa Nova de la Plantada	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
95	Can Milhomes	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
96	Els Sots	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
97	Can Tres Quarts	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
98	Can Marc	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
99	Mas Martral. El Mestral	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
100	El Soler	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
101	Ventallola (Vila Gemenes)	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
102	Sant Antoni de les Codines	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
103	Pont de Ferro / Passarel·la per a vianants de la RENFE	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
104	Font de la Cira	2.1	Patrimoni moble	Element urbà
105	Font de la Plaça Nova	2.1	Patrimoni moble	Element urbà
106	Font del carrer Buenos Aires	2.1	Patrimoni moble	Element urbà
107	Font de la Fàbrica Estabanell	2.1	Patrimoni moble	Element urbà
108	Font de la Plaça de l'Estació	2.1	Patrimoni moble	Element urbà
109	Font de l'Avinguda Bellesguard	2.1	Patrimoni moble	Element urbà
110	Font del carrer Jesús	2.1	Patrimoni moble	Element urbà
111	Font del Serrat	2.1	Patrimoni moble	Element urbà
112	Fornícula de la Plaça Nova	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
113	Fornícula del Portal	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
114	Fornícula del carrer Collsuspina	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
115	Fornícula de l'església parroquial de Santa Coloma	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
116	Fornícula de l'Avinguda Bellesguard - Carrer Montseny	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
117	Fornícula del carrer Sant Joan, 1	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
118	Fornícula del carrer Sant Joan, 11	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
119	Fornícula del carrer Sant Antoni	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
120	Fons documental Centelles-Solferino	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
121	Muralla vora la Cira	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
122	Habitatge, carrer Collsuspina, 9-11	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
123	Santa Magdalena de Vilarestau	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
124	Placa ceràmica del carrer Collsuspina	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
125	Cap de Santa Coloma	2.2	Patrimoni moble	Objecte
126	Angelet del portal	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
127	Monument a Clavé	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
128	Escut dels Carròs a la capella del Socós	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
129	Escut dels Comtes de Centelles al Palau Comtal	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
130	Escut de la plaça Vella	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
131	Escudet del carrer Sant Antoni, 1	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
132	Can Marçó de Dalt o Can Casas	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
133	Escut del carrer Hospital	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
134	Escut de la plaça Mossèn Xandri	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
135	Escut del carrer Nou, 10	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
136	Escut dels Centelles al Portal Nou	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
137	Escut de la Capella de Jesús	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
138	Escut del Mas Fortuny	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
139	Escut al carrer Sant Joan	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
140	Escut al carrer Jesús, 15	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
141	Escut urbà del carrer Hospital	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
142	Safareig del Serrat	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
143	Pla de la Garga i el Cerdà	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
144	Cinglera des de la baga de Riucerdà fins al coll de les Arenes	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
145	Costa de Fontderola i del Puisagordi	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
146	Baga de Riucerdà	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
147	Fons documental privat	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
148	Cingles del Rossell	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
149	Cingles del Cerdà	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
150	Riera de Llavina	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
151	Bosc del Sunyer	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
152	Portal del carrer Jesús 33	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
153	Balcó del carrer Jesús, 20	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
154	Àrea agrícola de Can Banyeres	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
155	Casa de la Rectoria	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
156	Portal i finestra de Can Crivillet	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
157	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata 3	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
158	Finestra del balcó del carrer Socós 40	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
159	Fons documental de la Coral "La Violeta"	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
160	Pont de Centelles	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
161	Festa del Pi	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
162	Jardins i pont de Can Xicorrei o Can Coromines	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
163	Passeig del carrer Jesús	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
164	Safareig de la Font de la Cira	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
165	Festa del segar i el batre	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
166	Jardins de la Cira	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
167	Conjunt fabril tèxtil de GMB o Can Sopes	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic
168	Can General	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
169	Jardins de la casa Anselm Clavé, 16	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
170	Jardins de la Casa Carreres-Artau	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
171	Forn de calç de Can Falgueras	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
172	Escales del carrer del Serrat	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
173	Escales del carrer de la Cira	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil
174	Mobiliari del Passeig	2.1	Patrimoni moble	Element urbà
175	Font dels Centelles	2.1	Patrimoni moble	Element urbà
176	Cau de les Bruixes	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives
177	Fons documental del Marquès de Vilassar	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
178	Fons fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya	3.1	Patrimoni documental	Fons imatges
179	Fons fotogràfic de Centelles	3.1	Patrimoni documental	Fons imatges
180	Camp del Gepic	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
181	Camp del Nasi	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
182	Portal i finestra de la Casa de Martí Vila	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
183	Les Canes (Via Romana)	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
184	Darrera el Palau dels Comtes	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
186	Escales d'accés a l'església parroquial de Santa Coloma	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
187	La Font Grossa	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
188	Plaça Nova, carrer Hospital i carrers adjacents	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
189	La Tomba de l'Ollich	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
190	Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 20	1.1	Patrimoni immoble	Edifici

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
191	Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 22	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
192	Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 26	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
193	Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 28	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
194	Habitatge, carrer Nou, 10	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
195	Habitatge, carrer Sant Antoni, 14	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
196	Finestra del carrer Socós, 7	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
197	Portalada de Can Pous / Can Peret o Can Piñana	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
198	Finestres de Can Sar-rate / Can Cliques	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
199	Portalada de Can Bayó	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
200	Ca la Consuelo / Ca l'Ollich	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
201	Can Selva	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
202	Portalada de Can Moixo o de Joan Pujalt	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
203	Can Camaril	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
204	Can Burgès	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
205	Fons documental dels "Blanes, Centelles i Saavedra"	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
206	Fons documental Fortià Solà i altres documents de la parròquia de Santa	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
207	Fons documental de l'Arxiu parroquial de Santa Coloma de Centelles	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
208	Habitatge, carrer Serrat, 50	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
209	Ca la Roser / Can Coromines o Can Met Rei	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
210	Can Patatenc	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
211	Can Durant	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
212	Can Sopes, carrer Jesús 45	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
213	Can Mundeta / Can Justet dels Casals	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
214	Can Santigosa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
215	Can Patxap	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
216	Can Gallifa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
217	Can Castany	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
218	La Sauva Negra	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
219	Can Soler Peix / Can Canet	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
220	Can Tico / Can Canet	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
221	Habitatge, carrer Jesús, 65	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
222	Habitatge, carrer Jesús, 67	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
223	Habitatge, carrer Jesús, 69	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
224	Habitatge, carrer Collsuspina, 14	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
225	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 34	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
226	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 36	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
227	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 9	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
228	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 11	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
229	Habitatge, carrer Sant Josep, 4	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
230	Habitatge, carrer Sant Josep, 6	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
231	Habitatge, carrer Sant Josep, 8	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
232	Habitatge, carrer Sant Josep, 10	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
233	Habitatge, carrer Sant Josep, 12	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
234	Habitatge, carrer Descatllar, 18	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
235	Habitatge, carrer Descatllar, 20	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
236	Habitatge, carrer Descatllar, 22	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
237	Habitatge, carrer Descatllar, 24	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
238	Habitatge, carrer Descatllar, 26	1.1	Patrimoni immoble	Edifici

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
239	Habitatge, Ronda de les Coromines, 14	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
240	Habitatge, Ronda de les Coromines, 16	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
241	Habitatge, Ronda de les Coromines, 18	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
242	Habitatge, Ronda de les Coromines, 20	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
243	Molí de les Canes	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
244	Els horts de l'Estrada	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
245	L'Estrada	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
246	Can Moreu	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
247	El Masat	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
248	Via Ferrada	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes
249	Estació del ferrocarril	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
250	Campana de l'església de Santa Coloma de Centelles	2.2	Patrimoni moble	Objecte
251	Forn de calç a Santa Magdalena de Vilarestau	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
252	Finestra del carrer Socós 25	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
253	Ca l'Esteve	1.1	Patrimoni immoble	Edifici
254	Fons Municipal d'Art	2.3	Patrimoni moble	Col.lecció
255	Creu de terme	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
256	Finestres del carrer Jesús 14	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
257	Portal i finestra del carrer Falgueres 4	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
258	Finestres i portal del carrer Jesús 54	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
259	Rellotge de sol del carrer Fortuny 11	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
260	Rellotge de sol del Molí de la Llavina	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
261	Rellotge de sol del carrer Rafael Casanoves 49	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
262	Rellotge de sol del carrer Rafael Casanoves 43	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic

Núm. Fitxa	Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia
263	Rellotge de sol del carrer Sant Jaume 14	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
264	Rellotge de sol de Can Moreu	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
265	Rellotge de sol del Mas Cerdà	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
266	Rellotge de sol de Can General	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
267	Rellotge de sol de la Llavina	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
268	Rellotge de sol del carrer Guer 17	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
269	Rellotge de sol del IES Pere Barnils	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic
270	Col·lecció paleontològica	2.3	Patrimoni moble	Col.lecció
271	Fons documental de l'Arxiu Municipal de Centelles	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
272	Fons fotogràfic privat Serrate	3.1	Patrimoni documental	Fons imatges
273	El Duc	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
274	Can Pinós	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment
275	Fons documental Estabanell i Pahisa	3.2	Patrimoni documental	Fons documental
276	Fons de la família Oleguer-Bellavista	3.2	Patrimoni documental	Fons documental

Mapa del Patrimoni Cultural. Denominació

28-jul-10

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Ajuntament de Centelles	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	2
Angelet del portal	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	126
Àrea agrícola de Can Banyeres	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	154
Baga de Riucerdà	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	146
Balcó del carrer Jesús, 20	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	153
Bosc del Sunyer	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	151
Ca la Consuelo / Ca l'Ollich	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	200
Ca la Pepeta / Can Bigas	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	49
Ca la Roser / Can Coromines o Can Met Rei	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	209
Ca l'Esteve	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	253
Camp del Gepic	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	180
Camp del Nasi	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	181
Campana de l'església de Santa Coloma de Centelles	2.2	Patrimoni moble	Objecte	250
Can Burgès	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	204
Can Camaril	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	203
Can Castany	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	217
Can Cua	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	37
Can Durant	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	211
Can Gallifa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	216
Can General	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	168
Can Madró / Can Boix,	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	47

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Can Marc	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	98
Can Marçó de Dalt o Can Casas	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	132
Can Massana / Can Pates	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	51
Can Mata / Ca la Conxita	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	48
Can Menescal	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	93
Can Milhomes	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	95
Can Moreu	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	246
Can Mundeta / Can Justet dels Casals	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	213
Can Musach	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	59
Can Patatenc	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	210
Can Patxap	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	215
Can Pedralba	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	40
Can Pinós	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	274
Can Prat / Can Fiol	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	50
Can Pratmarsó-Aranyó	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	20
Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 20	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	190
Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 22	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	191
Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 26	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	192
Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 28	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	193
Can Santigosa	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	214
Can Selva	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	201
Can Soler Peix / Can Canet	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	219
Can Sopes, carrer Jesús 45	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	212
Can Tico / Can Canet	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	220

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Can Tres Quarts	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	97
Cap de Santa Coloma	2.2	Patrimoni moble	Objecte	125
Capella de Jesús	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	5
Capella de Socós	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	6
Casa Aguilar	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	10
Casa Brugada	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	63
Casa Carreres-Artau. Casa Domingo	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	9
Casa de la Rectoria	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	155
Casa de Pau Giol	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	30
Casa Oller - Gaudí Safores	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	11
Casa Pratmarsó	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	15
Casa Pujol	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	14
Casa Ripoll	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	13
Casa Saforas-Giraud	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	55
Casa Sors	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	8
Casa Verdaguer	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	21
Cau de les Bruixes	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	176
Centre Parroquial	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	71
Cinglera des de la baga de Riucerdà fins al coll de les Arenes	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	144
Cingles del Cerdà	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	149
Cingles del Rossell	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	148
Col·lecció paleontològica	2.3	Patrimoni moble	Col.lecció	270
Conjunt fabril tèxtil de GMB o Can Sopes	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	167
Costa de Fontderola i del Puisagordi	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	145

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Creu de terme	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	255
Darrera el Palau dels Comtes	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	184
Edifici de l'Hospital	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	31
El Corral de la Rovira	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	78
El Duc	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	273
El Fortuny	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	74
El Giol	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	81
El Marçó Vell o de Baix	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	82
El Masat	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	247
El Mestre	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	73
El molí del Rossell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	88
El portal Nou	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	1
El Puigvell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	89
El Soler	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	100
El Sunyer	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	86
Elements arquitectòncis de l'habitatge, Plaça Nova, 3	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	23
Els horts de l'Estrada	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	244
Els Sots	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	96
Escales d'accés a l'església parroquial de Santa Coloma	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	186
Escales del carrer de la Cira	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	173
Escales del carrer del Serrat	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	172
Escoles Nacionals (Col·legi Ildefons Cerdà)	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	16
Escudet del carrer Sant Antoni, 1	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	131
Escut al carrer Jesús, 15	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	140

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Escut al carrer Sant Joan	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	139
Escut de la Capella de Jesús	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	137
Escut de la plaça Mossèn Xandri	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	134
Escut de la plaça Vella	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	130
Escut del carrer Hospital	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	133
Escut del carrer Nou, 10	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	135
Escut del Mas Fortuny	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	138
Escut dels Carròs a la capella del Socós	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	128
Escut dels Centelles al Portal Nou	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	136
Escut dels Comtes de Centelles al Palau Comtal	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	129
Escut urbà del carrer Hospital	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	141
Estació del ferrocarril	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	249
Festa del Pi	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	161
Festa del segar i el batre	4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	165
Finestra de Can Tesa	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	39
Finestra del balcó del carrer Socós 40	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	158
Finestra del carrer Socós 25	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	252
Finestra del carrer Socós, 7	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	196
Finestres de Can Sar-rate / Can Cliques	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	198
Finestres del carrer Jesús 14	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	256
Finestres i portal del carrer Jesús 54	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	258
Fons de la família Oleguer-Bellavista	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	276
Fons documental Centelles-Solferino	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	120
Fons documental de la Coral "La Violeta"	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	159

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Fons documental de l'Arxiu Municipal de Centelles	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	271
Fons documental de l'Arxiu parroquial de Santa Coloma de Centelles	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	207
Fons documental del Marquès de Vilassar	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	177
Fons documental dels "Blanes, Centelles i Saavedra"	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	205
Fons documental Estabanell i Pahisa	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	275
Fons documental Fortià Solà i altres documents de la parròquia de Santa Coloma de Centelles	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	206
Fons documental privat	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	147
Fons documental privat Mas la Rovira	3.2	Patrimoni documental	Fons documental	46
Fons fotogràfic de Centelles	3.1	Patrimoni documental	Fons imatges	179
Fons fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya	3.1	Patrimoni documental	Fons imatges	178
Fons fotogràfic privat Serrate	3.1	Patrimoni documental	Fons imatges	272
Fons Municipal d'Art	2.3	Patrimoni moble	Col.lecció	254
Font de la Cira	2.1	Patrimoni moble	Element urbà	104
Font de la Fàbrica Estabanell	2.1	Patrimoni moble	Element urbà	107
Font de la Plaça de l'Estació	2.1	Patrimoni moble	Element urbà	108
Font de la Plaça Nova	2.1	Patrimoni moble	Element urbà	105
Font de l'Avinguda Bellesguard	2.1	Patrimoni moble	Element urbà	109
Font del carrer Buenos Aires	2.1	Patrimoni moble	Element urbà	106
Font del carrer Jesús	2.1	Patrimoni moble	Element urbà	110
Font del Serrat	2.1	Patrimoni moble	Element urbà	111
Font dels Centelles	2.1	Patrimoni moble	Element urbà	175
Forn de calç a Santa Magdalena de Vilarestau	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	251
Forn de calç de Can Falgueras	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	171

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Fornícula de la Plaça Nova	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	112
Fornícula de l'Avinguda Bellesguard - Carrer Montseny	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	116
Fornícula de l'església parroquial de Santa Coloma	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	115
Fornícula del carrer Collsuspina	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	114
Fornícula del carrer Sant Antoni	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	119
Fornícula del carrer Sant Joan, 1	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	117
Fornícula del carrer Sant Joan, 11	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	118
Fornícula del Portal	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	113
Habitatge, avinguda Rodolf Batlle, 32-34	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	17
Habitatge, carrer Collsuspina, 12	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	56
Habitatge, carrer Collsuspina, 14	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	224
Habitatge, carrer Collsuspina, 26	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	41
Habitatge, carrer Collsuspina, 9-11	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	122
Habitatge, carrer del Centre, 2	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	38
Habitatge, carrer del Socós, 10-12	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	35
Habitatge, carrer del Socós, 13	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	33
Habitatge, carrer del Socós, 28	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	42
Habitatge, carrer del Socós, 5	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	34
Habitatge, carrer del Socós, 8	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	69
Habitatge, carrer del Socós, 9-11	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	70
Habitatge, carrer Descatllar, 16	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	66
Habitatge, carrer Descatllar, 18	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	234
Habitatge, carrer Descatllar, 20	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	235
Habitatge, carrer Descatllar, 22	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	236

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Habitatge, carrer Descatllar, 24	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	237
Habitatge, carrer Descatllar, 26	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	238
Habitatge, carrer Fortuny	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	18
Habitatge, carrer Fortuny, 6	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	43
Habitatge, carrer Jesús, 63	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	52
Habitatge, carrer Jesús, 65	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	221
Habitatge, carrer Jesús, 67	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	222
Habitatge, carrer Jesús, 69	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	223
Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata 3	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	157
Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 11	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	228
Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 32	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	61
Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 34	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	225
Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 36	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	226
Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 7	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	62
Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 9	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	227
Habitatge, carrer Nou, 1	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	68
Habitatge, carrer Nou, 10	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	194
Habitatge, carrer Nou, 14	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	26
Habitatge, carrer Nou, 16	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	27
Habitatge, carrer Nou, 8	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	25
Habitatge, carrer Sant Antoni, 1	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	54
Habitatge, carrer Sant Antoni, 14	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	195
Habitatge, carrer Sant Joan, 4	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	22
Habitatge, carrer Sant Josep, 10	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	232

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Habitatge, carrer Sant Josep, 12	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	233
Habitatge, carrer Sant Josep, 2	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	65
Habitatge, carrer Sant Josep, 4	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	229
Habitatge, carrer Sant Josep, 6	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	230
Habitatge, carrer Sant Josep, 8	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	231
Habitatge, carrer Sant Martí, 41	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	44
Habitatge, carrer Serrat, 50	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	208
Habitatge, Plaça Mossèn Xandri, 1	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	72
Habitatge, Plaça Mossèn Xandri, 10	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	24
Habitatge, Plaça Mossèn Xandri, 6	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	28
Habitatge, Plaça Nova, 10	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	60
Habitatge, Plaça Nova, 11	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	32
Habitatge, Plaça Nova, 8	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	57
Habitatge, Plaça Nova, 9	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	58
Habitatge, Plaça Vella, 5	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	29
Habitatge, Ronda de les Coromines, 12	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	67
Habitatge, Ronda de les Coromines, 14	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	239
Habitatge, Ronda de les Coromines, 16	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	240
Habitatge, Ronda de les Coromines, 18	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	241
Habitatge, Ronda de les Coromines, 19	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	64
Habitatge, Ronda de les Coromines, 20	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	242
Jardins de la casa Anselm Clavé, 16	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	169
Jardins de la Casa Carreres-Artau	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	170
Jardins de la Cira	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	166

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Jardins i pont de Can Xicorrei o Can Coromines	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	162
La Casa Nova de la Plantada	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	94
La Casa Pratmarsó	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	12
La Font Grossa	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	187
La Rovira de Baix	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	84
La Sauva Negra	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	218
La Tomba de l'Ollich	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	189
La Torre de l'Estrada	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	92
Les Canes (Via Romana)	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	183
L'Estrada	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	245
Llinda amb escut d'ofici del carrer Sant Antoni, 9	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	53
Mas Banyeres	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	91
Mas Cerdà (El Cerdà de la Garga)	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	85
Mas de les Canes	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	90
Mas Falgueres	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	87
Mas Martral. El Mestral	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	99
Mas Ollic	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	79
Mobiliari del Passeig	2.1	Patrimoni moble	Element urbà	174
Molí de la Llavina	1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	76
Molí de les Canes	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	243
Molí de l'Estrada	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	77
Monument a Clavé	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	127
Muralla vora la Cira	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	121
Nau industrial Estabanell	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	75

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Palau Comtal	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	7
Passeig del carrer Jesús	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	163
Pla de la Garga i el Cerdà	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	143
Placa ceràmica del carrer Collsuspina	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	124
Plaça Nova, carrer Hospital i carrers adjacents	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	188
Pont de Centelles	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	160
Pont de Ferro / Passarel·la per a vianants de la RENFE	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	103
Portal del carrer Jesús 33	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	152
Portal i finestra de Can Crivillet	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	156
Portal i finestra de la Casa de Martí Vila	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	182
Portal i finestra del carrer Falgueres 4	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	257
Portal Rodó de l'habitatge, carrer Sant Martí, 48	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	45
Portalada de Can Bayó	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	199
Portalada de Can Moixo o de Joan Pujalt	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	202
Portalada de Can Pous / Can Peret o Can Piñana	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	197
Portalada de Can Prims / Can Piñana	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	36
Puigxuriguer	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	83
Rellotge de sol de Can General	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	266
Rellotge de sol de Can Moreu	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	264
Rellotge de sol de la Llavina	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	267
Rellotge de sol del carrer Fortuny 11	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	259
Rellotge de sol del carrer Guer 17	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	268
Rellotge de sol del carrer Rafael Casanoves 43	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	262
Rellotge de sol del carrer Rafael Casanoves 49	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	261

Denominació	Codi	Àmbit	Tipologia	Núm. Fitxa
Rellotge de sol del carrer Sant Jaume 14	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	263
Rellotge de sol del IES Pere Barnils	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	269
Rellotge de sol del Mas Cerdà	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	265
Rellotge de sol del Molí de la Llavina	1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	260
Riera de Llavina	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	150
Safareig de la Font de la Cira	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	164
Safareig del Serrat	1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	142
Sant Antoni de les Codines	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	102
Santa Coloma de Centelles	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	4
Santa Magdalena de Vilarestau	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	123
Societat Coral La Violeta	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	19
Terrades	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	80
Ventallola (Vila Gemenes)	1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	101
Via Ferrada	5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	248
Vinyoles	1.1	Patrimoni immoble	Edifici	3

Mapa del Patrimoni Cultural

28-jul-10

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Ajuntament de Centelles	2
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Ca la Consuelo / Ca l'Ollich	200
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Ca la Pepeta / Can Bigas	49
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Ca la Roser / Can Coromines o Can Met Rei	209
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Ca l'Esteve	253
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Burgès	204
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Camaril	203
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Castany	217
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Cua	37
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Durant	211
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Gallifa	216
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can General	168
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Madró / Can Boix,	47
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Marc	98
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Marçó de Dalt o Can Casas	132
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Massana / Can Pates	51
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Mata / Ca la Conxita	48
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Menescal	93
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Milhomes	95
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Moreu	246
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Mundeta / Can Justet dels Casals	213

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Musach	59
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Patatenc	210
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Patxap	215
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Pedralba	40
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Prat / Can Fiol	50
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Pratmarsó-Aranyó	20
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 20	190
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 22	191
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 26	192
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Pratmarsó-Aranyó, carrer Marquès de Peñaplata, 28	193
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Santigosa	214
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Selva	201
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Soler Peix / Can Canet	219
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Sopes, carrer Jesús 45	212
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Tico / Can Canet	220
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Can Tres Quarts	97
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Capella de Jesús	5
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Capella de Socós	6
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa Aguilar	10
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa Brugada	63
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa Carreres-Artau. Casa Domingo	9
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa de la Rectoria	155
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa de Pau Giol	30
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa Oller - Gaudí Safores	11

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa Pratmarsó	15
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa Pujol	14
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa Ripoll	13
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa Saforas-Giraud	55
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa Sors	8
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Casa Verdaguer	21
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Centre Parroquial	71
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Edifici de l'Hospital	31
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El Corral de la Rovira	78
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El Fortuny	74
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El Març̀ó Vell o de Baix	82
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El Masat	247
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El Mestre	73
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El molí del Rossell	88
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El portal Nou	1
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El Puigvell	89
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El Soler	100
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	El Sunyer	86
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Els Sots	96
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Escoles Nacionals (Col·legi Ildefons Cerdà)	16
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Estació del ferrocarril	249
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, avinguda Rodolf Batlle, 32-34	17
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Collsuspina, 12	56
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Collsuspina, 14	224

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Collsuspina, 26	41
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Collsuspina, 9-11	122
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer del Centre, 2	38
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer del Socós, 10-12	35
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer del Socós, 28	42
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer del Socós, 5	34
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer del Socós, 8	69
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer del Socós, 9-11	70
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Descatllar, 16	66
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Descatllar, 18	234
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Descatllar, 20	235
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Descatllar, 22	236
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Descatllar, 24	237
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Descatllar, 26	238
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Fortuny	18
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Fortuny, 6	43
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Jesús, 63	52
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Jesús, 65	221
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Jesús, 67	222
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Jesús, 69	223
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata 3	157
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 11	228
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 32	61
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 34	225

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 36	226
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 7	62
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Marquès de Peñaplata, 9	227
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Nou, 1	68
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Nou, 10	194
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Nou, 14	26
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Nou, 16	27
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Nou, 8	25
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Sant Antoni, 1	54
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Sant Antoni, 14	195
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Sant Joan, 4	22
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Sant Josep, 10	232
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Sant Josep, 12	233
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Sant Josep, 2	65
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Sant Josep, 4	229
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Sant Josep, 6	230
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Sant Josep, 8	231
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Sant Martí, 41	44
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, carrer Serrat, 50	208
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Plaça Mossèn Xandri, 1	72
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Plaça Mossèn Xandri, 10	24
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Plaça Mossèn Xandri, 6	28
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Plaça Nova, 10	60
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Plaça Nova, 11	32

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Plaça Nova, 8	57
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Plaça Nova, 9	58
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Plaça Vella, 5	29
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Ronda de les Coromines, 12	67
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Ronda de les Coromines, 14	239
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Ronda de les Coromines, 16	240
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Ronda de les Coromines, 18	241
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Ronda de les Coromines, 19	64
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Habitatge, Ronda de les Coromines, 20	242
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	La Casa Nova de la Plantada	94
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	La Casa Pratmarsó	12
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	La Rovira de Baix	84
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	La Torre de l'Estrada	92
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Mas Banyeres	91
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Mas Cerdà (El Cerdà de la Garga)	85
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Mas Falgueres	87
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Mas Ollic	79
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Molí de l'Estrada	77
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Nau industrial Estabanell	75
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Palau Comtal	7
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Puigxuriguer	83
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Sant Antoni de les Codines	102
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Santa Coloma de Centelles	4
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Societat Coral La Violeta	19

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Terrades	80
1.1	Patrimoni immoble	Edifici	Vinyoles	3
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Conjunt fabril tèxtil de GMB o Can Sopes	167
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	El Giol	81
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Jardins i pont de Can Xicorrei o Can Coromines	162
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Mas de les Canes	90
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Mas Martral. El Mestral	99
1.2	Patrimoni immoble	Conjunt arquitectònic	Molí de la Llavina	76
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Angelet del portal	126
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Balcó del carrer Jesús, 20	153
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Creu de terme	255
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Elements arquitectòncis de l'habitatge, Plaça Nova, 3	23
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escudet del carrer Sant Antoni, 1	131
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut al carrer Jesús, 15	140
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut al carrer Sant Joan	139
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut de la Capella de Jesús	137
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut de la plaça Mossèn Xandri	134
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut de la plaça Vella	130
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut del carrer Hospital	133
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut del carrer Nou, 10	135
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut del Mas Fortuny	138
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut dels Carròs a la capella del Socós	128
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut dels Centelles al Portal Nou	136
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut dels Comtes de Centelles al Palau Comtal	129

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Escut urbà del carrer Hospital	141
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Finestra de Can Tesa	39
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Finestra del balcó del carrer Socós 40	158
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Finestra del carrer Socós 25	252
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Finestra del carrer Socós, 7	196
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Finestres de Can Sar-rate / Can Cliques	198
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Finestres del carrer Jesús 14	256
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Finestres i portal del carrer Jesús 54	258
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Fornícula de la Plaça Nova	112
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Fornícula de l'Avinguda Bellesguard - Carrer Montseny	116
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Fornícula de l'església parroquial de Santa Coloma	115
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Fornícula del carrer Collsuspina	114
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Fornícula del carrer Sant Antoni	119
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Fornícula del carrer Sant Joan, 1	117
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Fornícula del carrer Sant Joan, 11	118
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Fornícula del Portal	113
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Habitatge, carrer del Socós, 13	33
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Llinda amb escut d'ofici del carrer Sant Antoni, 9	53
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Monument a Clavé	127
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Placa ceràmica del carrer Collsuspina	124
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Portal del carrer Jesús 33	152
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Portal i finestra de Can Crivillet	156
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Portal i finestra de la Casa de Martí Vila	182
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Portal i finestra del carrer Falgueres 4	257

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Portal Rodó de l'habitatge, carrer Sant Martí, 48	45
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Portalada de Can Bayó	199
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Portalada de Can Moixo o de Joan Pujalt	202
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Portalada de Can Pous / Can Peret o Can Piñana	197
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Portalada de Can Prims / Can Piñana	36
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Rellotge de sol de Can General	266
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Rellotge de sol de Can Moreu	264
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Rellotge de sol de la Llavina	267
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Rellotge de sol del carrer Fortuny 11	259
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Rellotge de sol del carrer Guer 17	268
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Rellotge de sol del carrer Rafael Casanoves 43	262
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Rellotge de sol del carrer Rafael Casanoves 49	261
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Rellotge de sol del carrer Sant Jaume 14	263
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Rellotge de sol del IES Pere Barnils	269
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Rellotge de sol del Mas Cerdà	265
1.3	Patrimoni immoble	Element arquitectònic	Rellotge de sol del Molí de la Llavina	260
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Camp del Gepic	180
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Camp del Nasi	181
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Can Pinós	274
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Darrera el Palau dels Comtes	184
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	El Duc	273
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Els horts de l'Estrada	244
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Escales d'accés a l'església parroquial de Santa Coloma	186
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Forn de calç a Santa Magdalena de Vilarestau	251

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Forn de calç de Can Falgueras	171
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	La Font Grossa	187
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	La Tomba de l'Ollich	189
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Les Canes (Via Romana)	183
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	L'Estrada	245
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Molí de les Canes	243
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Muralla vora la Cira	121
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Plaça Nova, carrer Hospital i carrers adjacents	188
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Santa Magdalena de Vilarestau	123
1.4	Patrimoni immoble	Jaciment	Ventallola (Vila Gemenes)	101
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Escales del carrer de la Cira	173
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Escales del carrer del Serrat	172
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Passeig del carrer Jesús	163
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Pont de Centelles	160
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Pont de Ferro / Passarel·la per a vianants de la RENFE	103
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Safareig de la Font de la Cira	164
1.5	Patrimoni immoble	Obra civil	Safareig del Serrat	142
2.1	Patrimoni moble	Element urbà	Font de la Cira	104
2.1	Patrimoni moble	Element urbà	Font de la Fàbrica Estabanell	107
2.1	Patrimoni moble	Element urbà	Font de la Plaça de l'Estació	108
2.1	Patrimoni moble	Element urbà	Font de la Plaça Nova	105
2.1	Patrimoni moble	Element urbà	Font de l'Avinguda Bellesguard	109
2.1	Patrimoni moble	Element urbà	Font del carrer Buenos Aires	106
2.1	Patrimoni moble	Element urbà	Font del carrer Jesús	110

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
2.1	Patrimoni moble	Element urbà	Font del Serrat	111
2.1	Patrimoni moble	Element urbà	Font dels Centelles	175
2.1	Patrimoni moble	Element urbà	Mobiliari del Passeig	174
2.2	Patrimoni moble	Objecte	Campana de l'església de Santa Coloma de Centelles	250
2.2	Patrimoni moble	Objecte	Cap de Santa Coloma	125
2.3	Patrimoni moble	Col.lecció	Col·lecció paleontològica	270
2.3	Patrimoni moble	Col.lecció	Fons Municipal d'Art	254
3.1	Patrimoni documental	Fons imatges	Fons fotogràfic de Centelles	179
3.1	Patrimoni documental	Fons imatges	Fons fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya	178
3.1	Patrimoni documental	Fons imatges	Fons fotogràfic privat Serrate	272
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Fons de la família Oleguer-Bellavista	276
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Fons documental Centelles-Solferino	120
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Fons documental de la Coral "La Violeta"	159
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Fons documental de l'Arxiu Municipal de Centelles	271
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Fons documental de l'Arxiu parroquial de Santa Coloma de Centelles	207
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Fons documental del Marquès de Vilassar	177
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Fons documental dels "Blanes, Centelles i Saavedra"	205
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Fons documental Estabanell i Pahisa	275
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Fons documental Fortià Solà i altres documents de la parròquia de Santa	206
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Fons documental privat	147
3.2	Patrimoni documental	Fons documental	Fons documental privat Mas la Rovira	46
4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	Cau de les Bruixes	176
4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	Festa del Pi	161
4.1	Patrimoni immaterial	Manifestacions festives	Festa del segar i el batre	165

Codi	Àmbit	Tipologia	Denominació	Núm. Fitxa
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Àrea agrícola de Can Banyeres	154
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Baga de Riucerdà	146
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Bosc del Sunyer	151
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Cinglera des de la baga de Riucerdà fins al coll de les Arenes	144
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Cingles del Cerdà	149
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Cingles del Rossell	148
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Costa de Fontderola i del Puisagordi	145
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Jardins de la casa Anselm Clavé, 16	169
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Jardins de la Casa Carreres-Artau	170
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Jardins de la Cira	166
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	La Sauva Negra	218
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Pla de la Garga i el Cerdà	143
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Riera de Llavina	150
5.1	Patrimoni natural	Zones d'interes	Via Ferrada	248

2.11. Anàlisi a partir de les fitxes

Criteris generals d'intervenció i selecció emprats a l'hora de fitxar o descartar els elements detectats.

Els criteris d'intervenció i selecció emprats es basen en una sèrie de premisses preestablertes. Així doncs, s'ha seguit diversos criteris a l'hora de seleccionar els béns que formen part d'aquest inventari del patrimoni cultural de Centelles. Hi havia alguns béns que s'havien de fitxar sense cap mena de dubte ja que es tracta d'aquells elements que en el moment d'iniciar el recull ja estaven protegits, catalogats o inventariats per la Generalitat de Catalunya o per alguna altra administració. De fet, tot i tractar-se de bastants elements, aquests eren força dispersos i en el cas concret del patrimoni immoble, la selecció era molt incompleta.

A l'inventari del patrimoni Arquitectònic de Catalunya (IPA) hi ha documentats 39 elements:

Fitxa 1 EL PORTAL
Fitxa 3 VINYOLES
Fitxa 4 ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANTA COLOMA
Fitxa 5 CAPELLA DE SANTA MARIA DE JESÚS
Fitxa 6 CAPELLA DEL SOCÓS
Fitxa 7 PALAU COMTAL
Fitxa 8 CASA SORS - ANTIGA CASA DE LA RECTORIA
Fitxa 9 CASA DOMINGO
Fitxa 10 CASA AGUILAR
Fitxa 11 CASA GAUDÍ-SAFORES / ANTIGA CASA OLLÉ
Fitxa 12 CASA PRATMASÓ / CAL XICORREI
Fitxa 13 CASA SALVADOR RIPOLL
Fitxa 16 COL·LEGI ILDEFONS CERDÀ
Fitxa 19 SOCIETAT CORAL LA VIOLETA
Fitxa 30 CASA PAU GIOL
Fitxa 39 CAN TESA
Fitxa 44 HABITATGE AL CARRER SANT MARTÍ, 41
Fitxa 45 HABITATGE AL CARRER SANT MARTÍ, 48
Fitxa 53 ESCUT AL CARRER SANT ANTONI, 9
Fitxa 77 EL MOLÍ DE L'ESTRADA
Fitxa 81 EL GIOL
Fitxa 82 MARÇÒ DE BAIX

Fitxa 85 EL CERDÀ DE LA GARGA
Fitxa 87 LES FALGUERES
Fitxa 89 EL PUIGVELL
Fitxa 103 PONT DE FERRO
Fitxa 131 HABITATGE AL CARRER SANT ANTONI, 1: PORTAL ADOVELLAT I ESCUT
Fitxa 132 MARÇÒ DE DALT
Fitxa 135 ESCUT AL CARRER NOU, 10
Fitxa 140 ESCUT AL CARRER JESÚS, 15
Fitxa 153 BALCÓ AL CARRER JESÚS, 20
Fitxa 155 CASA DE LA RECTORIA
Fitxa 156 CAN CREVILLET
Fitxa 162 PONT DE PEDRA DE CAN XICORREI
Fitxa 195 HABITATGE AL CARRER SANT ANTONI, 14
Fitxa 202 CASA JOAN PUJALT
Fitxa 216 HABITATGE AL CARRER JESÚS, 62
Fitxa 253 CA L'ESTEVE
Fitxa 258 FINESTRES I PORTAL AL CARRER JESÚS, 54

A l'inventari del patrimoni Arqueològic de Catalunya (IPA) hi ha documentats 10 elements patrimonials:

Fitxa 180 CAMP DEL GEPIC
Fitxa 181 CAMP DEL NASI
Fitxa 183 LES CANES (VIA ROMANA)
Fitxa 184 DARRERA PALAU DELS COMTES
Fitxa 186 ESCALES D´ACCÉS A L´ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANTA COLOMA
Fitxa 187 LA FONT GROSSA
Fitxa 188 PLAÇA MAJOR, CARRER HOSPITAL I CARRERS ADJACENTS
Fitxa 189 LA TOMBA DE L'OLLICH
Fitxa 273:EL DUC
Fitxa 274:EL PINÓS

Després d'incloure aquestes fitxes s'han adjuntat també totes les encara avui existents del "Pla especial de protecció del centre històric i dels elements d'interès del terme municipal de Centelles". A continuació no concretem quins son aquests elements ja que quasi bé són el gruix del total dels béns immobles inventariats i per això ens remetem a les fitxes que formen part de la base de dades o bé el mateix Pla Especial que està publicat i del qual a l'apartat de Bibliografia se'n descriu la referència complerta.

Una vegada realitzat tot l'inventari, dins del conjunt de tipologies registrades del patrimoni cultural de Centelles, s'observa clarament un predomini del patrimoni immoble amb 230 elements. Aquesta tipologia destaca sobre tota la resta, essent la que presenta un major nombre d'elements inventariats.

Aquest fet ha comportat que existeixin una petita quantitat de construccions rurals, masos, etc. els quals compten amb elements arquitectònics annexes que ha calgut individualitzar en molts casos ja que destaquen per les seves característiques així com per la seva càrrega històrica. També hi ha un gran volum d'edificis inventariats que pertanyen al nucli urbà actual. La creixent conscienciació que està mostrant la societat actual respecte a la conservació dels nuclis urbans ha portat a protegir cada cop més els espais i els edificis que els han originat. D'aquesta manera s'han posat en valor, espais urbans, edificis i elements arquitectònics que fins fa un anys no gaudien d'aquesta importància.

Per aquest motiu s'ha inclòs tot un conjunt de construccions que es troben en l'origen del poble actual i són una mostra de l'arquitectura que es realitzava aleshores. Més tenint en compte que es troben en els orígens del municipi i del seu desenvolupament al llarg dels anys fins a la configuració del nucli urbà.

La segona tipologia més important en quant a nombres absoluts però ja molt allunyada de la primera és la del patrimoni moble i les zones d'interès natural amb 14 elements cadascuna, seguida molt de prop pel patrimoni documental amb 13 elements, finalment trobem la del patrimoni immaterial amb només 3 elements que són les tres grans festes populars de la vila.

En el gràfic que segueix continuació, reflecteix els àmbits recollits a l'inventari en nombres absoluts.

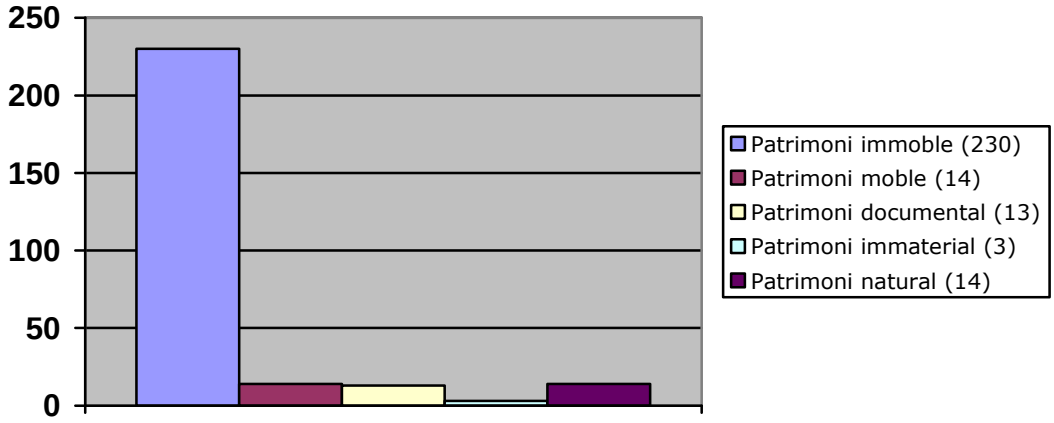

Patrimoni Cultural de Centelles. Categories en nombres absoluts.

Patrimoni immoble

Resulta evident que en la distribució per tipologies del patrimoni immoble, els edificis (143 elements) i els elements arquitectònics (56) són la gran majoria, ja siguin aïllats, o bé format part d'un conjunt arquitectònic. S'han inventariat les masies, les esglésies i, dins del nucli urbà, els edificis que s'han considerat històrics, destacats per alguna raó, i també aquells que han donat forma als carrers a partir dels quals s'ha estructurat i eixamplat el poble, marcant les pautes de l'urbanisme de tota la vila. El següent serien els jaciments arqueològics (18), i finalment, a molta distància trobaríem ja l'obra civil on només podem destacar sis elements i els conjunts arquitectònics dels quals només hem inventariat dos elements.

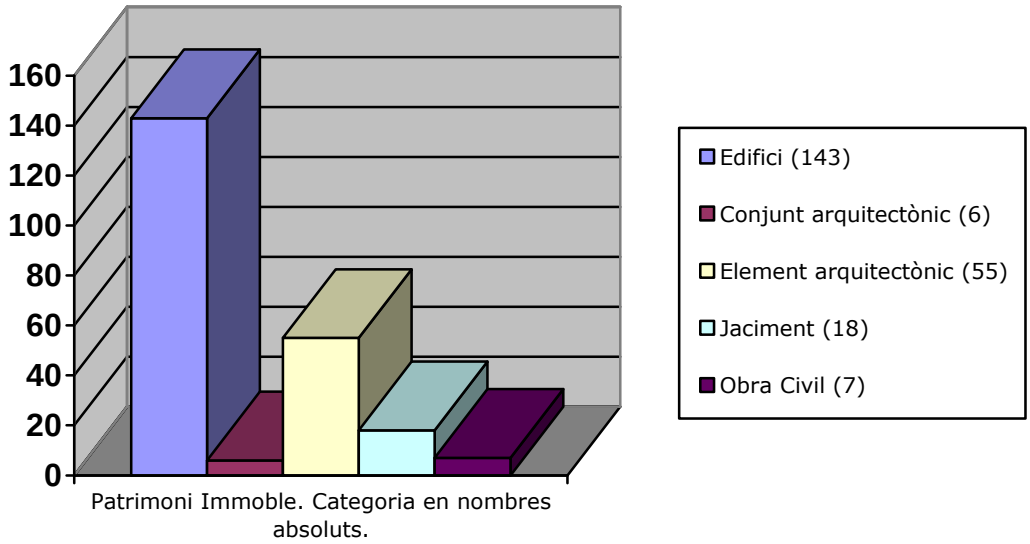

El nivell de distribució de patrimoni immoble és clarament desigual i tal i com es mostra en el gràfic la major part d'ell es troba dins del nucli urbà, els masos, els forns de calç i d'obra són construccions que es troben distribuïdes per tot el terme, mentre que del nucli urbà, s'ha realitzat un nombre important de fitxes, la majoria d'elles corresponent als edificis que es construïren entre finals del segle XVIII i principis del XX i que han desenvolupat el poble actual. A excepció de l'església parroquial i el Palau Comtal.

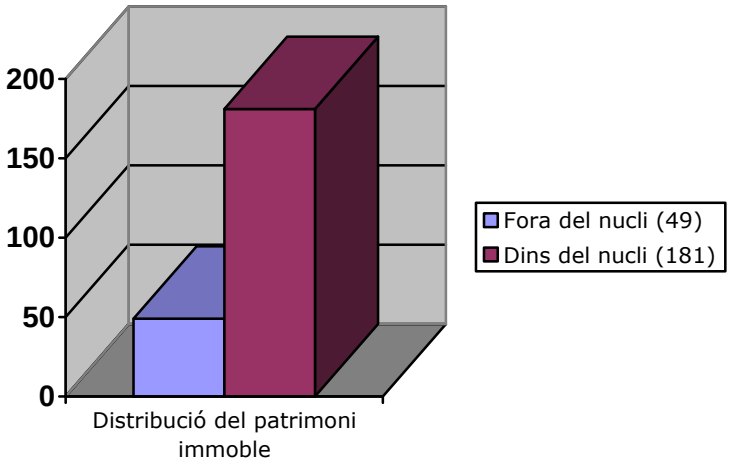

Patrimoni moble

La majoria del patrimoni moble són elements urbans. Hi ha inventariades quatre col·leccions (pintures, fòssils, relíquies i campanes), pel que fa als objectes no s'ha catalogat cap element.

Pel que fa als objectes i col·leccions podem pensar que n'hi ha més de les que estan inventariades. Cal recordar que no es va poder accedir a l'interior de moltes cases. També es molt possible que existeixin objectes que han estat arraconats pel seu desús i que els seus propietaris no en coneguin el seu valor etnogràfic.

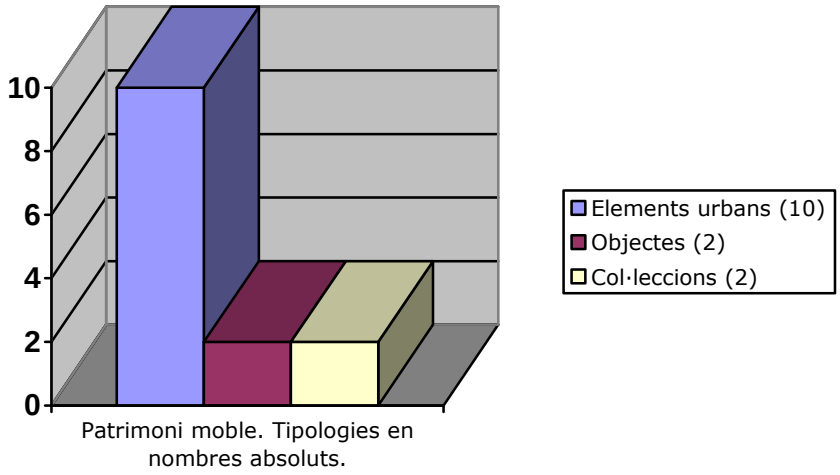

Patrimoni documental

Una petita part dels tres fons d'imatges fitxats són accessibles gràcies a la pàgina web de l'Ajuntament de Centelles tot i que contactant amb els propietaris és fàcil accedir a les fotografies. El més interessant, potser, és el fons d'imatges d'en Jordi Serrate que té un recull de més de 6.000 fotografies d'entre finals del segle XIX i principis del XX. Les tres col·leccions, tot i ser de propietat és privada i per tant de consulta restringida, estaria bé proposar que fos digitalitzat i entrés a formar part de l'Arxiu Municipal de Centelles.

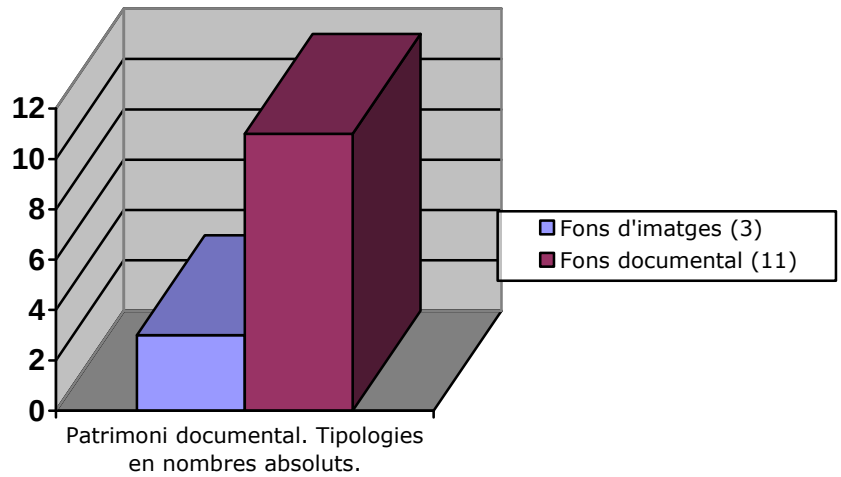

De la resta de fons inventariat i figuren onze arxius, tots de caire privat, a accepció de l'arxiu municipal. La majoria d'ells, tot i ser restringits són consultables (arxius eclesiàstics, arxiu municipal, Arxiu de la Corona d'Aragó, Arxiu Nacional, Fons del Marquès de Vilassar...).

Per una banda hi ha l'arxiu municipal, que es troba a l'Ajuntament de Centelles, l'arxiu parroquial que es troba a les mateixes dependències de la parròquia, l'arxiu de la Coral que es troba a la seu social "La Violeta", un dels fons documentals familiars i el document de La Llavina que es troben a casa dels seus respectius propietaris a Centelles.

Per altra banda hi ha els restants que no es troben a Centelles, aquests són a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, a l'Arxiu Episcopal de Vic, l'Arxiu del Centre Excursionista i l'Arxiu del Marquès de Vilassar.

Patrimoni Immaterial

Com a patrimoni immaterial s'han inventariat les tres manifestacions festives principals de la vila. La més important i de més tradició és la Festa del Pi, que data ja de 1751 i que ha portat a molts turistes i a gent dels pobles dels voltants a participar-hi.

Per altra banda les altres dues festes de caire molt més contemporani també tenen la seva importància. La del segar i batre, es va fer per recuperar una mica l'esperit rural que tenia la vila fins fa no tants anys i que ensenya a la gent com es batia el blat fins fa poc. La del Cau de les Bruixes és de caire més pagà i es va crear per recuperar la memòria històrica de l'època de l'Inquisició on les bruixes eren perseguides per totes les nostres terres i de la qual Centelles en va ser un exemple.

Patrimoni natural

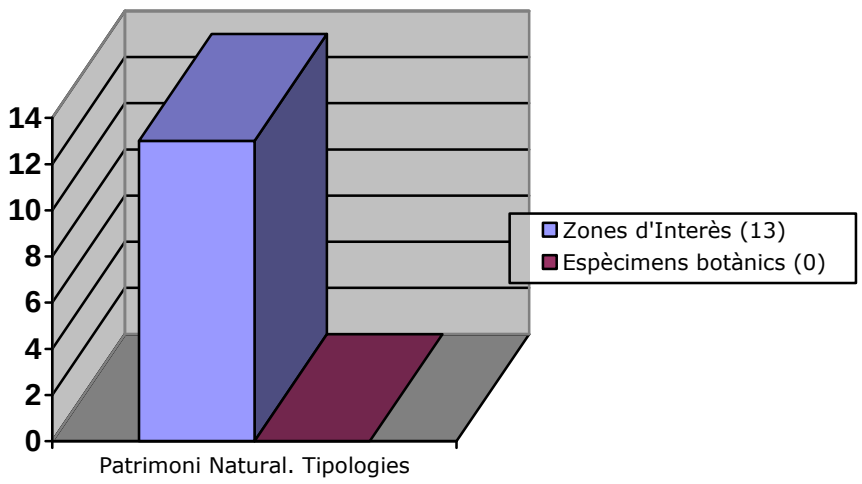

En aquest apartat destaquen les zones d'interès natural, de fet, el municipi es caracteritza per trobar-se en una zona clarament rural on el medi natural predomina.

Les catorze fitxes inventariades corresponen a zones d'interès: tres d'elles són jardins de dins de la vila i un altre és la via ferrata que tants excursionistes utilitzen i que permet una vista privilegiada des del Puigsagordi.

Les altres deu fitxes corresponen a amplis espais naturals ubicats per tot el municipi.

Tota la part sud i oest del terme, destaca per la gran quantitat de zones boscoses que s'hi troben, amb una varietat diversa de vegetació d'entre la que destaca la presència de pinassa, pi blanc així com també matolls i arbust de fulla persistent. Aquest conjunt dona aspecte de massa boscosa més o menys densa. Per altre banda, a les zones més humides i properes al riu i rieres hi trobem vegetació típica de ribera, com són els pollancres i salzes.

A part de les zones boscoses, s'ha de destacar els cursos fluvials: el riu Congost i la riera Blanca són els dos principals exponents, tot i que hi ha un munt de torrents que no sols tenen una importància natural en si mateixos sinó que al seu entorn s'han creat punts interessants a nivell paisatgístic i natural, a més de servir per als molins en altra època. El sistema fluvial provoca gorgs i salts d'aigua que es troben al llarg dels seus cursos. El Congost, disposa d'un cabdal d'aigua més estable i tota la vall del Congost que afecta diversos municipis ja té és un interès natural propi.

Les titularitats

Pel que fa la a propietat del Patrimoni Cultural de Centelles, es pot observar que hi ha una clara diferència entre aquelles elements que són de titularitat pública i els que són de titularitat privada.

Aquesta diferència és plenament justificable ja que la major part del volum de fitxes realitzades pertanyen a edificis ja siguin masos o habitatges del nucli urbà que es troben en camps de propietat privada. També les col·leccions i alguns dels arxius es troben a mans privades.

Pel què fa als elements inventariats com a titularitat pública cal destacar que una part important correspon a patrimoni natural, seguit per les propietats municipals així com camins i ponts.

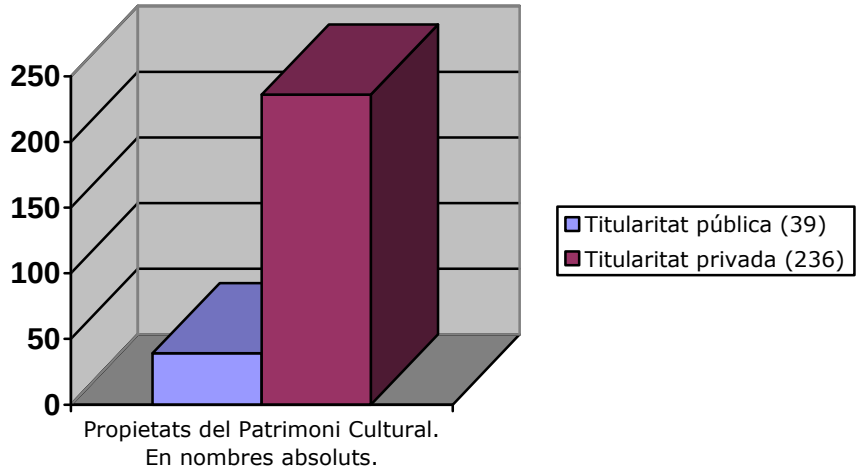

Estat de Conservació.

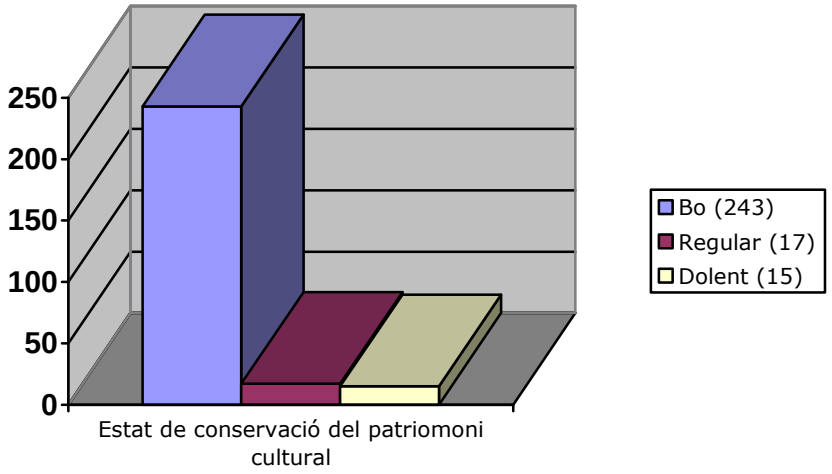

Pel què fa a la conservació dels elements inventariats. Cal dir que la major part d'ells presenten un bon nivell de conservació. Sobretot a aquells bens immobles que es troben a l'interior del nucli urbà. Si bé s'ha detectat que a nivell exterior algunes façanes tenen manca d'una mà de pintura, estructuralment es troben en

perfecte estat. Aquest fet és degut que la gran majoria es troben habitats i per tant el manteniment és constant.

Pel què fa als elements que presenten un estat de conservació mes dolent destaquen els jaciments arqueològics. Del total de 16 jaciments inventariats, 10 es troben en perill de desaparèixer o bé molt mal conservats. Per altre banda dos dels escuts inventariats (Fitxes 130 i 135) el relleu es troba molt deteriorat i amb risc que en un futur pròxim no es puguin reconèixer. També El Safareig de la Font de la Cira (Fitxa 164) i el Rellotge del mas Cerdà. Tenen un nivell de conservació poc òptim i existeix el risc que desapareguin.

El patrimoni documental, tan el privat com públic té un nivell de conservació molt bo. En primer lloc cal dir que, aquell que es troba a casa dels mateixos propietaris, ha estat conservat amb cura pels mateixos i l'han mantingut en condicions que no han permès el seu deteriorament. Per altre banda el que es troba en arxius públics ja sigui a l'Arxiu Nacional de Catalunya, al de la Corona d'Aragó, al Municipal, etc. Aquests gaudeixen d'unes instal·lacions i un equip tècnic que en garanteix un molt bon estat de conservació.

Les manifestacions festives inventariades són festes vives i participatives, disposen d'una participació molt activa, tan per part dels ciutadans com de l'administració pública, en aquest cas l'ajuntament, de manera que fa que els risc que desapareguin es actualment força remot.

3. ELEMENTS NO FITXATS

3.1. Elements no fitxats

Pel que fa als elements no fitxats, la major part corresponen a la categoria de patrimoni immoble que, o bé han desaparegut, o bé no s'han pogut ubicar ni localitzar:

3.1.1. Patrimoni Immoble

3.1.1.1.Edificis

Can Rovira (carrer Jesús , antic número 27)

L'edifici fou construït segons ens indicava una llinda el 1745, no obstant la casa va patir una gran reforma cap a finals del segle XIX i en l'actualitat ja no existeix. Tot i estar catalogat al "Pla especial de protecció del centre històric de Centelles i elements d'interès del terme municipal" uns problemes amb l'estructura de l'edifici el van fer amenaçar de caure, finalment, l'Ajuntament de Centelles en va autoritzar el seu enderrocament tot salvant els elements arquitectònics.

Mur del carrer Hospital

Aquest mur d'època moderna va ser enderrocat fa uns anys i aquest fet no ha permès poder inventariar-lo, tot i així figurava dins del "Pla Especial de Protecció del Centre Històric i dels Elements d'Interès del Terme Municipal de Centelles" de 1994.

3.1.2. Patrimoni Moble

3.1.2.1.Elements urbans

Font de la plaça Pla del Mestre

Aquesta font que es troba dins del nucli urbà concretament a la mateixa plaça d'on pren en nom. Es una font comuna feta de forja d'època contemporània sense cap interès ni valor a nivell patrimonial, ja que és la mateixa tipologia de font urbana comuna a molts municipis.

3.1.2.2.Elements urbans

Cap de Santa Coloma

Aquest objecte decoratiu es trobava dins de l'església de Santa Coloma, molt probablement d'estil barroc decorava l'altar, tan mateix avui es troba desaparegut.

3.1.3. Patrimoni Documental

Es probable que existeixin encara més particulars dels que coneixem que es trobin en possessió de petits fons documentals sobre el municipi de Centelles, o bé disposin de fons d'imatges i fons bibliogràfics. Tan mateix només hem pogut recollir a les fitxes els prèviament inventariats i aquells del quals hem aconseguit tenir constància i que s'ha considerant que tenen una certa importància a nivell cultural pel municipi.

3.1.4. Patrimoni Immaterial

La major part de les festes tradicionals del municipi de Centelles giren entorn les festes tradicionals catalanes. Concretament la Festa Major i els Reis que, tot i les seves especificitats, són comunes a totes les poblacions i no han estat inventariades ja que s'emmarquen en les festivitats comunes celebrades, en major o menor mesura, a totes les poblacions, tot i que presenten variacions.

3.1.5. Patrimoni Natural

El terme de Centelles compta amb nombrosos espais naturals. Per tant, com ja hem explicat més amunt, només hem fitxat específicament aquells que contemplen paisatges naturals concrets com els llocs d'interès paisatgístic, les fonts i el seu entorn. També s'han tingut en compte aquells espais que tenen un significat per la gent del municipi, ja sigui històric o etnològic.

4. BIBLIOGRAFIA

A.A.D.D. (2003). Els paisatges de la vinya : congrés : Manresa (Bages), 24, 25 i 26 d'octubre de 2003 : comunicacions. Centre d'Estudis del Bages, Manresa, 2003.

A.A.D.D. (1984). Catalunya Romànica, Vol XI (El Bages). Barcelona. Enciclopèdia Catalana.

BARRAL I ALTENT, X. (1981). L'art pre-romànic a Catalunya segles IX-X. Edicions 62. Barcelona.

BOLÒS, J. HURTADO, V. (2004). Atles del Comtat d'Osona (785-993). Rafael Dalmau Editor. Barcelona.

BUSQUETS, P. (1979). *Geologia d'Osona.* Ed. Eumo. Barcelona.

JUNENY, E. (1983). L'arquitectura religiosa a Catalunya abans del romànic. Curial P-A-M. Barcelona.

JUNYENT, J. (1945). Itinerario histórico de las parroquias del Obispado de Vic. Núm. 237 Vic.

PLADEVALL, Antoni. (1972). Capelles i Santuaris del Bisbat de Vic.

REGUANT, S.; BUSQUETS, P.; VILAPLANA, M. (1986). *Geologia de la plana de Vic.* Patronat d'Estudis Ausonencs. Col. Osona a la Butxaca, núm. 9.

SURINYACH I PLA, M. (1994). Pla especial de protecció del centre històric i dels elements d'interès del terme municipal de Centelles. Centelles.

ZAMORA, J.E. (1993). El carboneig al Montseny. Col·lecció 9 Techne.

Webs d'interès:

http://www.abev.net.

http://www.centelles.cat.

http://www.diba.es/opc/arxius.

http://www.icc.cat/web/content/ca/common/cartoteca/inici_cartoteca_pro.html

http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/

http://www20.gencat.cat/portal/site/Patrimoni

http://www.gencat.cat/mediamb/pn/arbres/carbre01.htm

http://mediambient.gencat.net/cat/el_medi/espais_naturals/inici.jsp

http://www.creaf.uab.es/iefc/pub/regions/PortadaRF4.htm

http://www.icc.cat/vissir2/?lang=ca_ES&toponim=centelles

Diputació Barcelona | Àrea de Cultura

Comte d'Urgell, 187
Edifici del Rellotge
08036 Barcelona
Tel. 934 022 566
Fax 934 022 825
o.patrimonic@diba.cat
www.diba.cat/opc